

**ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA
Z PRVNÍ ETAPY PROJEKTU
PLNĚNÍ CÍLŮ STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR
A VYHODNOCENÍ DOPADŮ KOHEZNÍ POLITIKY
NA REGIONÁLNÍ ROZVOJ**

**VYHODNOCENÍ SOULADU A PROVÁZANOSTI
CÍLŮ A PRIORIT PROGRAMŮ EU
S CÍLI A PRIORITAMI STRATEGIE REGIONÁLNÍHO
ROZVOJE ČR NA LÉTA 2007 - 2013**

hlavní zpracovatel projektu společnost

BermanGroup
economic development services

ve spolupráci se společnostmi

KVĚTEN 2009

OBSAH

I.	Úvod.....	4
I.1	Zaměření hodnocení v první etapě – vztah operačních programů a SRR	5
II.	Metodický postup při hodnocení.....	6
II.1	Kontext kohezní politiky a politiky regionálního rozvoje v České republice.....	6
II.2	Metodický postup při hodnocení souladu mezi SRR a programy EU	7
II.2.1	Posouzení vztahu OP k SRR na základě bodového hodnocení	8
II.2.2	Posouzení výše finančních prostředků OP potenciálně využitelných pro realizaci SRR.....	10
III.	Hodnocení souladu programů eu z období 2004-06 a Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007-13	13
III.1	Význam operačních programů 2004-06 pro Strategii regionálního rozvoje ČR 2007-13.....	13
III.2	Souhrnné hodnocení souladu a provázanosti OP 2004-06 se SRR 2007-13	14
III.2.1	Operační programy ESF 2004-06.	17
III.2.2	Regionálně zaměřené operační programy 2004-06 (SROP, RVMZ, JPD 2).....	19
III.2.3	Operační program pro rozvoj konkurenceschopnosti 2004-06.	21
III.2.4	Operační program Infrastruktura 2004-06.....	23
III.2.5	Prioritní osy a priority SRR které nejsou naplňovány operačními programy 2004-06.	24
III.2.6	Operační programy přeshraniční spolupráce 2004-06 a 2007-13	25
IV.	Hodnocení souladu programů eu z období 2004-06 a Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007-13	27
IV.1	Význam operačních programů 2007-13 pro Strategii regionálního rozvoje ČR	27
IV.2	Souhrnné hodnocení souladu a provázanosti OP 2007-13 se SRR 2007-13	28
IV.2.1	Operační programy ESF 2007-13.	33
IV.2.2	Regionálně zaměřené operační programy 2007-13 (ROP, PRV, IOP).....	35
IV.2.3	Operační programy pro rozvoj konkurenceschopnosti 2007-13 (VaVpl, OPPI).	37
IV.2.4	Infrastrukturní Operační programy 2007-13 – Doprava a Životní prostředí, Praha Konkurenceschopnost.	40
IV.2.5	Prioritní osy, priority a cíle SRR které nejsou naplňovány operačními programy 2007-13.....	43
V.	Závěry a doporučení.....	44
V.1	Hlavní závěry posouzení vztahu mezi programy fondů EU a SRR:	44

I. ÚVOD

Strategie regionálního rozvoje je jedním z klíčových národních rozvojových dokumentů ČR. Byla schválena vládou ČR 17. května 2006. Součástí usnesení je i předpoklad pravidelného vyhodnocování plnění Strategie, ve spolupráci MMR a dalších ministerstev. První vyhodnocení realizace Strategie regionálního rozvoje je prováděno v roce 2009, zpracováním podkladů a hodnotící zprávy, která bude sloužit jako podklad pro zprávu vládě ČR, byla pověřena společnost Berman Group – služby ekonomického rozvoje, s.r.o., ve spolupráci s Cassia Development & Consulting, s.r.o. a společností EEIP, a.s.

Následující text představuje **první výstup první etapy**, v zadání uvedený jako:

A) Vypracování analýzy dopadů kohezní politiky na ČR z hlediska cílů a priorit RPS, NSRR a SRR ČR - vyhodnocení souladu a provázanosti cílů a priorit Rámce podpory Společenství (dále jen „RPS“), Národního strategického referenčního rámce (dále jen NSRR) a Operačních programů Strukturálních fondů EU (dále jen OP) s cíli a prioritami Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007 - 2013;

Tato zpráva se tedy bude soustřeďovat především na vztah mezi programy kohezní politiky (politiky hospodářské a sociální soudržnosti, HSS) z let 2004-06 a 2007-13, které chápe jako hlavní nástroje, kterými je Strategie regionálního rozvoje v ČR realizována. Programy fondů EU jsou také v příloze 2. Strategie výslovně uváděny jako nástroje pro realizaci intervencí, které jsou ve Strategii popsány. Provázanost Strategie s evropskou kohezní politikou je tedy nejen na úrovni programové a strategické, ale také na úrovni realizačních nástrojů, což je logické, protože evropské programy představují v letech 2007-13 patrně vůbec nejvýznamnější přímé intervenční rozvojové nástroje v České republice.

Ve **druhém výstupu první etapy** budou hodnoceny národní politiky, programy a strategie, zahrnující úroveň resortů i úroveň krajskou.

Druhá etapa zpracování hodnotící zprávy bude zaměřena na hodnocení regionálních rozdílů a jejich vývoje, na hodnocení rozvoje regionů a na identifikaci hlavních příčin, souvislostí a

důsledků regionálních rozdílů. První dvě etapy jsou východiskem pro **třetí etapu**, zaměřenou na posouzení toho, do jaké míry programy kohezní politiky (a částečně také programy národní) přispívají k naplňování cílů Strategie regionálního rozvoje a jejích jednotlivých prioritních os.

I.1 Zaměření hodnocení v první etapě – vztah operačních programů a SRR

Logická/obsahová vazba mezi operačními programy 2007-13 a strategií regionálního rozvoje 2007-13 byla vytvářena již při jejím vzniku a současně také byla – i když jen omezeně – brána v úvahu při zpracování operačních programů. V době vzniku SRR byla její provázanost s OP prověřována s cílem zajistit, aby intervence OP mohly přispívat k naplnění SRR, která sama nemá vlastní finanční rámec či zdroje. Strategie regionálního rozvoje proto obsahuje tabulku, uvádějící, které priority a které prioritní osy SRR budou naplňovány kterými operačními programy. Způsob naplňování SRR jinými programy – především národními a krajskými – v SRR uveden není.

V době vzniku strategie bylo kvůli její realizaci důležité především zajistit, aby existovala logická vazba mezi operačními programy a SRR. Váha či význam či síla této vazby byly brány v úvahu jen omezeně. Avšak pro hodnocení dopadů či možných dopadů SRR na rozvoj území ČR jako celku i na rozvoj jednotlivých regionů je důležité pokusit se o zhodnocení **významu** jednotlivých operačních programů, resp. jejich dílčích částí pro naplnění cílů a záměrů strategie regionálního rozvoje jako celku, i pro naplnění jejích prioritních os a priorit.

Navíc, OP v programovacím období 2006-04 nemohly být se strategií vědomě spojovány, proto vztah těchto OP k SRR ani význam/velikost tohoto vztahu nebyly při zpracování SRR prověřovány. Jelikož přispění OP 2004-06 k cílům Strategie je více než pravděpodobné, vzhledem k realizaci těchto programů až do konce r. 2008 a vzhledem ke zpoždění s nímž se dopady intervencí projeví, má smysl hodnotit i význam a váhu vazeb mezi dílčími částmi OP a celými OP 2004-06 a Strategií.

Při hodnocení, jehož výsledkem je tato zpráva, je použito několik pohledů či kritérií posuzování vazby mezi operačními programy a Strategií, a tyto dílčí pohledy jsou navzájem kombinovány a agregovány, s cílem poskytnout celistvý obraz přispění či možného využití

OP z obou programových období jako nástrojů intervencí SRR. Přístup k definici a způsobu použití různých kritérií jsou podrobněji popsány v metodické části dále. Hlavní přístupy byly dva: (i) posouzení vztahu mezi opatřeními OP a prioritami SRR na základě bodového hodnocení, (ii) posouzení či odhad výše finančních prostředků OP, které je možné asociovat s prioritami a prioritními osami SRR.

II. METODICKÝ POSTUP PŘI HODNOCENÍ

II.1 Kontext kohezní politiky a politiky regionálního rozvoje v České republice

Česká regionální politika byla již před vstupem České republiky do EU s evropskou regionální politikou komplementární a po vstupu do EU se jejich provázanost ještě zvýšila. Strategie regionálního rozvoje je jedním z klíčových rozvojových dokumentů ČR, který navazuje na kohezní politiku. Česká republika usiluje v oblasti regionálního rozvoje o:

„vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování kvality života“.

Tento velice ambiciózní a dalekosáhlý cíl je pak specifikován základními věcnými cíli, jimiž jsou:

- **zvýšení potenciálu, konkurenceschopnosti a sociální úrovně regionů ČR na úroveň srovnatelnou s vyspělými regiony Evropy,**
- **zastavení růstu a postupné snižování nepřiměřených regionálních disparit a využívání specifik území.**

Tyto cíle znamenají, že Česká republika svou Strategií regionálního rozvoje usiluje o přiblížení českých regionů průměru EU a úrovni regionů vyspělejších zemí **a současně** usiluje o snižování rozdílů mezi regiony České republiky. Tyto cíle mohou být do jisté míry v rozporu a při realizaci Strategie je důležitá správná vyváženost dílčích intervencí. Hodnocení se proto zaměřuje, kromě jiného, také na otázku, zdali intervence programů EU jsou zaměřeny spíše na cíl rozvojový, nebo spíše na cíl snížení disparit mezi regiony.

II.2 Metodický postup při hodnocení souladu mezi SRR a programy EU

První etapa projektu „Plnění cílů strategie regionálního rozvoje ČR a vyhodnocení dopadů kohezní politiky na regionální rozvoj“ se soustřeďuje na posouzení toho, jak (a v jaké míře a které) intervence evropské kohezní politiky, popsané v programech fondů EU na roky 2004-06 a 2007-13, přispívají k naplňování cílů Strategie regionálního rozvoje, a jak vůbec kohezní politika EU může v ČR ovlivňovat regionální rozvoj. Jedná se tedy především o kvalitativní hodnocení.

Hodnocení vychází ze skutečnosti popsané ve Strategii, že pro realizaci SRR představuje kohezní politika – tedy intervence zahrnuté v programech EU – nejdůležitější nástroj. V tomto smyslu se tedy pro účel tohoto hodnocení považuje na SRR za dokument „nadřazený“ programům fondů EU. Z toho pak vyplývá, že hodnocení souladu SRR a kohezní politiky, i hodnocení příspěvků kohezní politiky k naplnění SRR závisí na tom, které cíle, prioritní osy a priority SRR jsou naplňovány kterými intervencemi programů EU, resp. jak velká část intervencí programů EU naplňuje – přímo nebo nepřímo – cíle, prioritní osy a priority SRR a přispívá k realizaci intervencí SRR.

Vzhledem k poměrně podrobnosti strategie, cílů a zejména prioritních os a priorit SRR vychází hodnocení z podrobného popisu intervencí programů EU na úrovni priorit a opatření, resp. na úrovni prioritních os a oblastí podpory operačních programů. Tyto detaily jsou pak porovnávány s intervencemi, popsanými v SRR na úrovni jejích prioritních os a priorit.

Posuzování vztahu programy fondů EU a SRR (na úrovni intervencí operačních programů a prioritních os/priorit) hledá odpovědi na následující otázky:

- „Které intervence OP (které priority/opatření 2004-06 nebo prioritní osy/oblasti podpory 2007-13) naplňují které cíle (prioritní osy a priority) SRR?
- Jakým způsobem, resp. v jaké míře je naplňují? Jak velký je potenciální příspěvek intervencí OP k SRR?
- Jaký je regionální rozměr intervencí OP? Jsou intervence kohezní politiky zaměřeny cíleně a výslovně na vyrovnávání rozdílů mezi regiony?

Hodnocení vztahu dvou druhů programových dokumentů, hledání odpovědí na shora uvedené otázky, je třeba formalizovat. Tato formalizace je provedena jednoduchou multikriteriální analýzou, kdy každý vztah „intervence OP -> prioritá/cíl SRR“ je posuzován podle několika kritérií:

- Intervenční logika – věcný a obsahový soulad/nesoulad obsahů intervencí a cílů SRR;
- Velikost/rozsah navržených intervencí OP – ve finančním vyjádření a tedy jejich význam pro jednotlivé cíle/priority SRR.
- Zaměření intervencí na růst regionů nebo na snižování rozdílů – resp. regionální specifikace a explicitní regionální dimenze intervencí vs. plošná, regionálně nespécifikovaná intervence.

Do určité míry byl brán v úvahu také soulad indikátorů OP s indikátory SRR. Jelikož však jsou indikátory SRR v současnosti předmětem revize, je tento soulad brán jen jako doplňující či pomocné kritérium.

II.2.1 Posouzení vztahu OP k SRR na základě bodového hodnocení

Hodnocení intervenční logiky „OP -> SRR“ je provedeno z úrovně opatření OP 2004-06 či oblastí podpory OP 2007-13 vůči prioritám SRR. To znamená, že se zkoumá, do jaké míry jsou jednotlivá opatření/oblasti podpory operačních programů ve vztahu k příslušné prioritě SRR, přičemž se bere v úvahu (plánovaný, nikoliv reálně uskutečňovaný) obsah opatření podle aktivit na straně operačních programů a obsah priorit SRR podle opatření SRR na straně druhé. Zde je nutné zdůraznit, že opatření SRR v podstatě odpovídají aktivitám, jak jsou chápány operačními programy. Výsledkem tohoto stadia je **bodové hodnocení jednoho každého vztahu „opatření OP -> prioritá SRR“**, a pro každý operační program s výjimkou přeshraniční spolupráce a ROP tak vznikla **matice vztahů** mezi příslušnými elementy obou typů dokumentů. U ROP byly posuzovány jednotlivě rozsah a povaha rozdílů mezi nimi, ale výsledná matice vztahů „ROP -> SRR“ je zpracována souhrnně pro všechny ROP dohromady.

Celkově je k dispozici 6 matic vztahů pro programovací období 2004-06 a 10 matic vztahů pro programovací období 2007-13. V maticích vztahů ani finančních alokací a potenciálních příspěvků nejsou zahrnuta opatření technické pomoci. Programy přeshraniční spolupráce

byly hodnoceny souhrnně, a také bez použití matic, protože jejich záběr je dosti široký a často nespecifický, a to jak v předchozím, tak ve stávajícím období. V dalším hodnocení je jim věnována samostatná kapitola.

Každý jednotlivý vztah mezi opatřením OP a prioritou SRR je v matici vztahů obodován podle následující škály:

- 3 body – opatření přispívá či naplňuje jednu či více priorit SRR přímo a velice významně, čili že dané opatření naplňuje svými intervencemi přímo intervence alespoň jedné priority SRR a současně naplňuje většinu podstatných nebo všechny intervence;
- 2 body – opatření přispívá či naplňuje jednu či více priorit SRR nepřímou nebo částečně, případně obojí; opatření tedy naplňuje svými intervencemi jen část obsahu priority SRR, nebo je naplňuje nepřímou, tzn. že intervence opatření sice k naplnění priority vést mohou, ale nemusí, nebo vztah není zcela jasný;
- 1 bod – opatření přispívá či naplňuje jednu či více priorit SRR zprostředkovaně nebo/a v omezeném rozsahu; intervence příslušného opatření tedy vedou k naplnění záměrů priority jen velmi volně a/nebo jen pro malý rozsah priority SRR.
- 0 bodů – mezi opatřením/oblastí podpory OP a prioritou SRR není žádný nebo jen velice malý vztah.
- -1 bod – opatření působí pravděpodobně negativně na dosažení priority SRR; toto hodnocení se nakonec ukázalo jako málo užívané a obtížně podpořitelné argumenty a proto bylo použito jen ojediněle.

Za významné pro další hodnocení jsou považována taková opatření, která dosáhla bodové hodnoty 2 nebo 3. Pro každou prioritu SRR je pak možné získat součet bodových hodnocení za příslušný program – tedy zhodnotit věcnou shodu a věcný příspěvek operačního programu celkem k naplňování jednotlivých priorit SRR, prioritních os SRR a SRR jako celku.

S opatřeními/oblastmi podpory, které získaly 2 nebo tři body se poté pracuje dále. Za prvé je přes ně zkoumán **regionální rozměr příslušného operačního programu**, který je důležitý pro zhodnocení příspěvku OP k dosažení jednoho či druhého strategického cíle SRR. Regionální rozměr opatření je hodnocen podle následující škály:

- Opatření/oblast podpory explicitně přispívá k růstu regionů – k růstu jejich HDP, zaměstnanosti, ..., a současně má regionální rozměr pouze implicitní a nepřímý, tedy např. že se do rozhodování o projektech zapojují regionální hráči (přímo) – viz např. části IOP - nebo se o projektech rozhoduje na regionální úrovni (např. OP LZZ);
- Opatření/oblast podpory nemá explicitní regionální rozměr – jeho příspěvek k růstu regionů je nepřímý, zprostředkovaný, tedy vytváří podmínky nezbytné pro růst, ale sám o sobě růst negeneruje - např. většina OP Doprava, OP Infrastruktura, OP ŽP;
- Opatření/oblast podpory má jako přímý cíl a explicitně vyjádřený záměr snížit rozdíly mezi regiony ČR a má k tomu také přizpůsobené nástroje – prioritní osy a oblasti podpory, které mají podobné cíle, či jsou tak specifikovány/zaměřeny, že zjevně a přímo směřují ke snižování regionálních rozdílů či ke zbrždění růstu těchto rozdílů – či jednoznačné regionální určení a cíle programu.

Za druhé jsou pouze **opatření s bodovou hodnotou 2 a 3 vzata v úvahu při odhadování finančního příspěvku** příslušného operačního programu k naplňování cílů a priority SRR (metoda odhadů viz další subkapitola).

V případě každého operačního programu je také hodnocena **shoda indikátorů mezi příslušným OP a indikátory SRR**, přičemž je kladen důraz na indikátory na úrovni programu a priorit/prioritních os operačních programů a na indikátory výsledků a dopadů. K indikátorům výstupů se sice přihlíží a jsou zmiňovány, ale není jim většinou přikládán velký význam.

Pro každý operační program – a pro ROP pak souhrnně – je zpracována také podrobnější textová zpráva, hodnotící jejich celkový vztah ke Strategii regionálního rozvoje. **Tyto textové zprávy jsou v příloze této zprávy.**

II.2.2 Posouzení výše finančních prostředků OP potenciálně využitelných pro realizaci SRR

Druhým podstatným způsobem hodnocení významu operačních programů pro realizaci SRR je hodnocení potenciální či dosažitelné výše finančních prostředků, které je možné považovat za prostředky, naplňující či přispívající k realizaci jednotlivých priorit SRR.

Pro toto hodnocení se využívá dvou druhů finančních údajů:

- (i) **alokací** – veřejných prostředků uvedených v OP, v programovém dodatku či v prováděcím dokumentu – a to zpravidla součtu veřejných národních zdrojů a příspěvku EU, pro posouzení **potenciálu** programu a jeho částí – opatření – k naplnění příslušné priority SRR; tyto údaje se používají jak pro OP 2004-06 tak pro OP 2007-13;
- (ii) skutečně **vyčerpaných prostředků**, jak jsou uváděny ve zprávě „Průběh čerpání SF 2004 – 2006“ dle stavu k 31. březnu 2009, která však zahrnuje pouze příspěvek EU, nikoliv národní veřejné prostředky, ani národní soukromé prostředky; tyto údaje se používají jen pro OP 2004-06.

Odhad příspěvku jednotlivých opatření/oblastí podpory operačních programů byl proveden následovně:

1. pro opatření/oblasti podpory, která získala bodové hodnocení 2 a 3 se zjistily finanční alokace, případně výše skutečně vyčerpaných finančních prostředků EU;
2. v případě, že jedno opatření přispívalo k více než jedné prioritě SRR, bylo třeba tento potenciální či reálný příspěvek rozdělit mezi tyto priority SRR; to bylo provedeno prostým poměrným rozdělením finanční alokace či skutečně vyčerpaných prostředků příslušného opatření/oblasti podpory mezi dvě či více priorit (pokud se tedy jednalo o jedno opatření přispívající k realizaci dvou priorit SRR, byla jeho alokace/vyčerpané prostředky rozděleny na polovic mezi tyto priority SRR).

Uvedený postup byl zvolen proto, že zjistit skutečné rozdělení nějakého opatření podle dílčích intervencí a podle toho je reálně přiřknout více než jedné prioritě SRR lze pouze přes uskutečněné projekty. Takový přístup není možné pro účel tohoto hodnocení zvolit. Z toho důvodu, aby se zachoval co nejjednodušší a standardní postup, který by nebylo nutné v případě každého opatření vysvětlovat podrobnými dílčími argumenty, byl zvolen triviální, ale transparentní postup, který je pro řádový odhad přispění opatření/oblastí podpory a především celých OP k jednotlivým prioritám SRR zcela dostačující.

3. Bodové hodnocení vstupuje do odhadu příspěvku opatření OP k prioritám SRR tak, že v případě, že příslušné opatření získalo 2 body, byla finanční částka náležející opatření snížena na 2/3, v případě že opatření získalo 3 body, počítá se s částkou celou.

Např. tedy platí, že pro opatření OP, které přispívá k naplnění dvou priorit SRR, a pro jednu prioritu je hodnoceno 2 body a pro druhou 3 body, se alokace či vyčerpané prostředky rozdělí napůl (polovina pro každou ze dvou priorit SRR, k nimž opatření přispívá) a pro tu z priorit SRR, jejíž vztah s opatřením je hodnocen 2 body se ještě získaná částka sníží o 1/3.

Podobně jako v případě hodnocení vztahu „opatření OP -> priorita SRR“, i zde vznikly matice, tentokrát však matice potenciálního finančního přispění jednotlivých OP a jejich opatření/oblastí podpory k realizaci priorit SRR. Z těchto matic pak lze sečíst potenciální finanční přispění celého operačního přispění k realizaci SRR nebo sečíst pro každou prioritu SRR celkové přispění jednoho či více OP k realizaci této priority SRR.

Takto získané odhady finančního přispění opatření a OP je nutné považovat opravdu pouze za **odhady potenciálu**, jak může jednotlivé opatření a celý OP přispívat k realizaci priorit SRR. I v případě, kdy se pracuje se skutečně vyčerpanými prostředky, které jsou zjistitelné za programy období 2004-06, se jedná pouze o odhad potenciálu, protože:

- (i) skutečnou výši přispění opatření k prioritě SRR lze zjistit tak, že se jednotlivé projekty přiřadí k příslušné prioritě SRR a pak se nasčítají jejich finanční velikosti (a i v tomto případě je možné, že jeden projekt bude přispívat ke dvěma či více prioritám SRR a bylo by nutné poměrné dělení podle dílčích aktivit či vnitřní logiky či výsledků projektu)
- (ii) informace i skutečně vyčerpaných prostředcích z OP 2004-06 je známa s určitým zpožděním a reálné přispění je tak až do vyčerpání všech prostředků programu vždy o něco větší než uváděné hodnoty; zejména v závěru programu se může jednat o dosti významné částky.

Ze shora uvedených důvodů považujeme použité odhady za vhodnou aproximaci **minimálního přispění** příslušného operačního programu či jeho opatření/oblastí podpory k realizaci SRR. **Současně je třeba zdůraznit, že pravděpodobné reálné přispění operačních programů a jejich částí k realizaci SRR bude ve většině, ne-li ve všech případech, vyšší.**

III. HODNOCENÍ SOULADU PROGRAMŮ EU Z OBDOBÍ 2004-06 A STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR NA LÉTA 2007-13

III.1 Význam operačních programů 2004-06 pro Strategii regionálního rozvoje ČR 2007-13

Operační programy 2004-06 byly postupně připravovány nejméně od roku 2002 a schváleny byly v roce 2004, dva roky před schválením SRR 2007-13. Jejich význam, jakož i význam Rámce podpory Společenství, je následující:

- Jakožto první dokumenty regionální politiky EU (politiky ekonomické a sociální soudržnosti, politiky HSS) představovaly pro ČR novou zkušenost s přístupem k regionálnímu rozvoji tím, že přinesly do ČR nové nástroje intervencí a také tím, že byly příkladem nového způsobu implementace rozvojových programů a strategií. Strategie regionálního rozvoje ČR 2007-13 na ně navazuje v obou směrech.
- Programy 2004-06 byly uskutečňovány až do konce roku 2008 (a uzavírány jsou až v první polovině roku 2009), tedy v době, kdy již SRR byla dva roky realitou, a jejich intervence rozhodně mohly přispívat k naplnění cílů SRR, i když nemusely být s tímto záměrem koncipovány a uskutečňovány.
- Vzhledem k tomu, že dopady intervencí se projevují v ekonomice i v sociální oblasti s určitým (až několikaletým) zpožděním, tak také intervence realizované v době před schválením SRR ovlivňují cíle a záměry této Strategie.

Ze shora uvedeného vyplývá, že význam operačních programů 2004-06 pro realizaci cílů Strategie regionálního rozvoje ČR 2007-13 je neopomenutelný, přestože při přípravě těchto programů nebyly cíle SRR brány v úvahu. Navíc, vzhledem k opožděnému zahájení programů EU na roky 2007-13, je dosavadní vliv programů 2004-06 svým významem srovnatelný s vlivem programů 2007-13. Intervence nových programů byly zahájeny teprve nedávno (a v některých případech ještě zahájeny nebyly) a nelze proto často hodnotit ani jejich bezprostřední výstupy či výsledky, natožpak jejich dopady v ekonomice či v sociální oblasti.

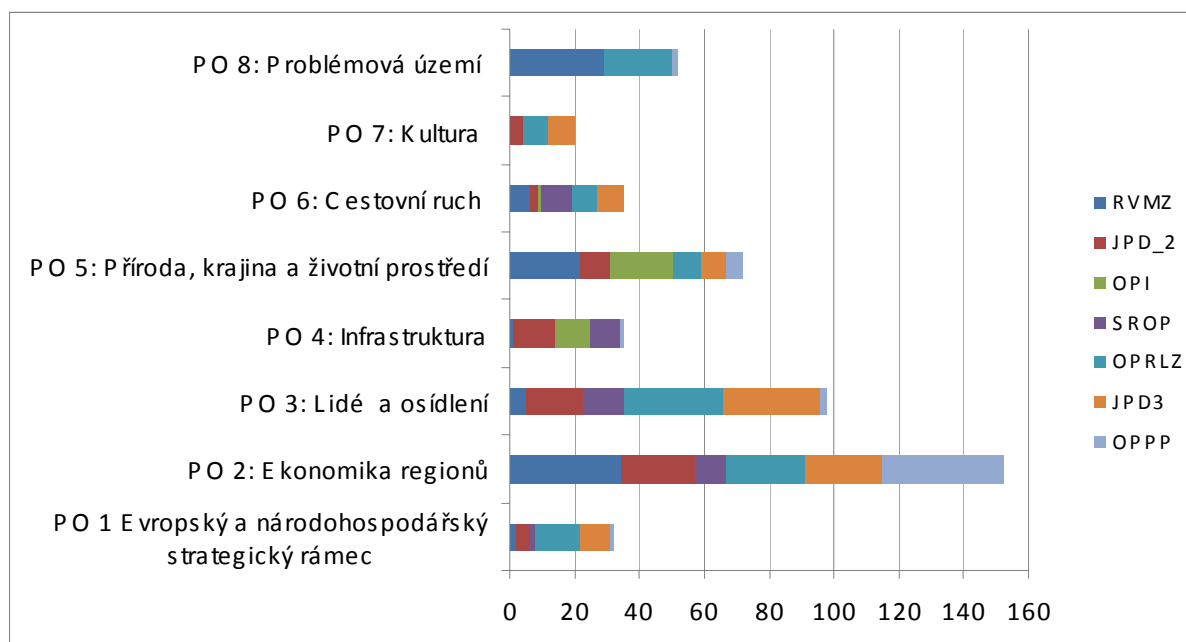
V letech 2004-06 bylo realizováno pouze 5 operačních programů, včetně programu pro rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, s celkovou alokací z fondů EU ve výši 1 684,9 mil. €. Fond soudržnosti představoval dalších 945,3 mil. €.

III.2 Souhrnné hodnocení souladu a provázanosti OP 2004-06 se SRR 2007-13

Jednotlivé operační programy přispívají k naplňování SRR různou měrou, různými svými opatřeními a k různým prioritám a prioritním osám SRR. Příspěvek operačních programů je poměřován jednak jejich bodovým ohodnocením na úrovni opatření a priorit SRR, jednak odhadem finančního příspěvku k realizaci SRR na úrovni opatření OP a priorit SRR (viz Metodika).

Následující graf ukazuje přehled příspěvku OP z let 2004-06 podle souhrnů jejich bodového ohodnocení. Největší a nejpestřejší příspěvek operačních programů je k prioritním osám Ekonomika regionů, Lidé a osídlení a Příroda, krajina a životní prostředí – k nim přispívají téměř všechny operační programy a to nezanedbatelným způsobem. Poněkud překvapivě může působit příspěvek mnoha OP k prioritní ose Cestovní ruch – přestože cestovní ruch má pro ekonomiku relativně malý význam, zdá se být mnoha OP považován za celkem významnou součást intervencí. Naopak příspěvek k prioritní ose Kultura je větší, než by bylo možné očekávat, protože programy EU v oblasti kultury intervnují jen velice okrajově.

Graf 1: Celkový význam OP 2004-06 pro naplnění Strategie regionálního rozvoje podle bodového hodnocení

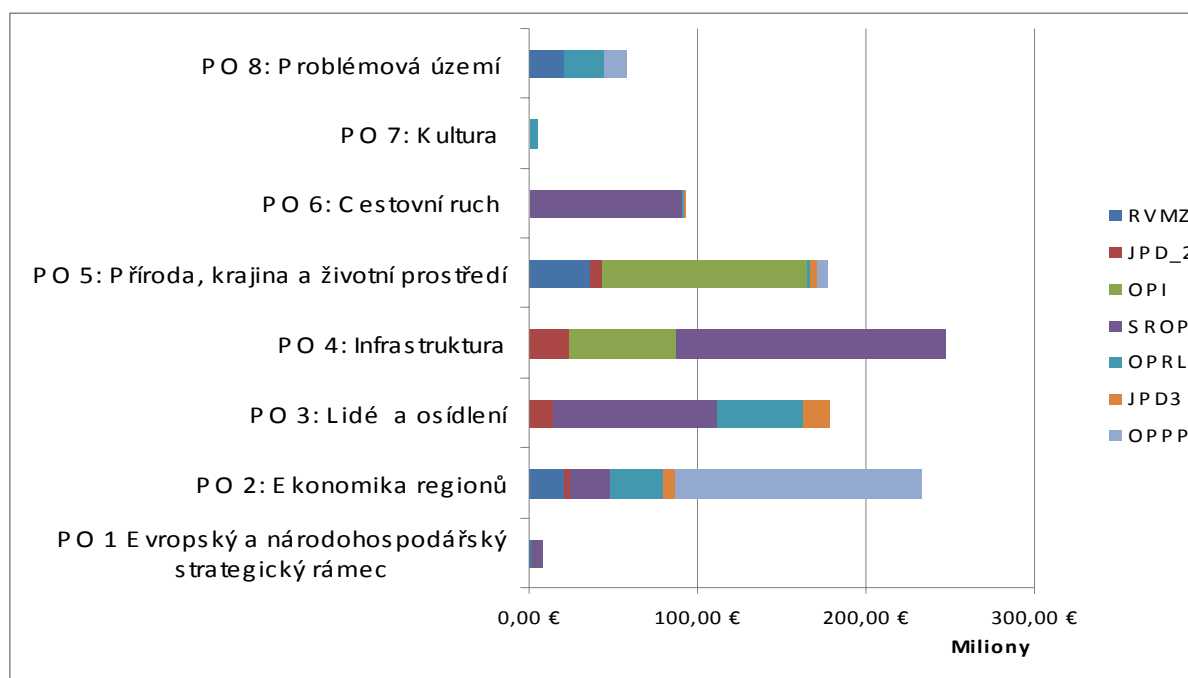

Zdánlivě malý příspěvek OP k prioritní ose Infrastruktura je způsoben spíše pravidly programů EU, když se rozsáhlá oblast infrastrukturních intervencí koncentruje do omezeného počtu významných opatření programů EU. Ve finančním vyjádření je naopak příspěvek fondů EU k prioritní ose infrastruktura největší.

Závažný je malý příspěvek většiny operačních programů k prioritní ose PO 8 Problémová území, a to jak ve finančním, tak v bodovém vyjádření. Ukazuje na to, že přinejmenším v období 2004-06 nebyly dílčí, lokální rozdíly mezi regiony považovány za příliš významné z pohledu nutných intervencí programů EU.

Graf 2 ukazuje odhadovaný finanční příspěvek jednotlivých OP k realizaci intervencí SRR podle jejich prioritních os. Nejvíce přispívají fondy EU k realizaci PO 4 Infrastruktura, přičemž tento příspěvek ještě nezahrnuje Fond soudržnosti, který není v letech 2004-06 programován a tudíž do hodnocení vstupuje jen okrajově. Z toho důvodu je také vůbec největším jednotlivým příspěvkem OP k SRR intervence SROP na modernizaci a výstavbu dopravní infrastruktury, která, pro nezahrnutí Fondu soudržnosti, dokonce převyšuje příspěvek OP Infrastruktura k téže prioritní ose SRR.

Graf 2: Celkový význam OP 2004-06 pro naplnění Strategie regionálního rozvoje podle odhadovaného finančního příspěvku

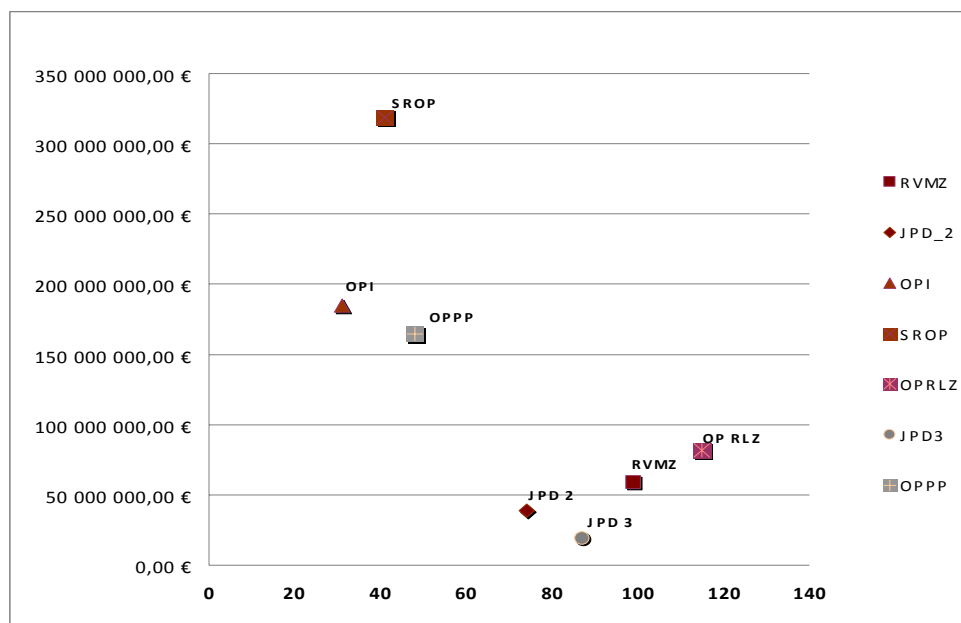

Kvůli nezahrnutí Fondu soudržnosti také PO 5 Příroda, krajina a ŽP ve skutečnosti získává z fondů EU daleko větší příspěvek než je z grafu 2 patrné.

Mezi OP vystupuje významně další finanční příspěvek SROP k prioritním osám PO 2 Lidé a osídlení (regenerace měst), a PO 6 Cestovní ruch, které SROP dominuje, příspěvky ostatních programů jsou zanedbatelné. Příspěvek SROP k cestovnímu ruchu je významně větší, než příspěvek téhož k PO 2 Ekonomika regionů. Z přehledu se zdá, jako by hlavním zájmem fondů EU na regionální úrovni byl rozvoj infrastruktury a cestovního ruchu, a ekonomický rozvoj, který je pro rozvoj území klíčový, jako by byl chápán jako druhořadý. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že mnoho významných a finančně velkých intervencí z OPPP – v prioritní ose SRR PO 2 Ekonomika regionů – je ve skutečnosti realizováno regionálními hráči a regionální rozměr intervencí fondů EU je tak nepřímě reflektován i sektorovým operačním programem.

Graf č. 3 pak jen přehledně ukazuje, vztah mezi finančním příspěvkem jednotlivých OP k SRR a jejich významem pro naplňování jednotlivých prioritních os SRR. Vyplývá z něj, že finanční příspěvek objemově velkých OP je koncentrován do omezeného množství priorit a prioritních os SRR, a naopak.

Graf 3: Celkový počet získaných bodů a celkový odhadovaný příspěvek jednotlivých OP 2004-06 k naplnění Strategie regionálního rozvoje.

III.2.1 Operační programy ESF 2004-06.

V období 2004-06 byla politika HSS realizována dvěma programy Evropského sociálního fondu, a to operačním programem Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) a Jednotným programovým dokumentem pro Cíl 3 (JPD 3) v Praze. Všechna opatření obou programů ESF z období 2004-06 jsou koncipována tak, že naplňují či přispívají k naplnění nějaké priority SRR, neexistuje opatření OP, jehož příspěvek by byl malý nebo žádný. Mezi oběma programy SF jsou – ve vztahu k SRR – určité rozdíly, vyplývající jednak z rozdílné povahy Cíle 1 a Cíle 3 v období 2004-06, ale také z rozdílů v povaze problémů v Praze a v regionech mimopražských. Oba programy přispívají především a nejvýznamněji k prioritním osám SRR PO 2. Ekonomika regionů a PO 3. Lidé a osídlení. Nicméně jen ve dvou prioritách těchto prioritních os lze hovořit o úplném souladu. Je to zde dvou důvodů:

- priority SRR, přestože se týkají trhu práce a zaměstnanosti, zahrnují i intervence infrastrukturní, které není možné z ESF financovat a v tomto ohledu jsou tedy zaměřeny poněkud šířeji;
- na druhou stranu opatření OP RLZ (a do určité míry také JPD 3) jsou zaměřeny na šířeji vymezené problémové skupiny na trhu práce, či na šířeji vymezené sociální problémové skupiny, zatímco priority SRR jsou častěji specifikovány na určité cílové skupiny – např. dlouhodobě nezaměstnané – a v tomto ohledu jsou tedy naopak koncipovány úžeji.

Příspěvek všech opatření OP RLZ i opatření JPD 3 k prioritám a prioritním osám SRR je tedy významný a v zásadě přímý, ale současně zaměření intervencí se poněkud liší.

JPD 3 je zaměřen více na specifickou oblast cestovního ruchu, která je v OP RLZ pokryta jen opatřením č. 4.2. specifické vzdělávání, takže cestovní ruch je sice možné podpořit, ale není výslovně uveden. Oba programy naproti tomu uvádějí environmentální vzdělávání jako jednu z konkrétních oblastí podpory. JPD 3 dále reflektuje zvláštní situaci Prahy tím, že podporuje spolupráci mezi VaV a podnikatelskou sférou, čímž významně přispívá k naplnění priority SRR 2.3 podpora inovačního podnikání a výzkumu v regionech.

Nejvýznamnější příspěvek programů OP RLZ a JPD 3 je však k prioritám SRR P 2.4. Tvorba pracovních míst, P 3.1. Podpora investic do lidského kapitálu a P 3.3. Sociální soudržnost v regionech. Každé opatření operačního programu přispívá k jedné z uvedených priorit. Odhad celkového finančního příspěvku OP RLZ ke shora uvedeným prioritám SRR (způsob

odhadu viz. Metodika) činí 81,3 mil. €, a přibližný příspěvek JDP 3 k těmto prioritám činí 27,3 mil. €.

Celkový odhadovaný příspěvek OP RLZ k realizaci intervencí SRR činí přibližně 106,5 mil. €, což představuje 35 % z celého OP, příspěvek ke shora uvedeným významným prioritám činí 26 % z alokace celého OP. Celkový příspěvek JPD 3 k realizaci intervencí SRR činí přibližně 41,4 mil. €, což představuje 74 % z alokace celého JPD 3, příspěvek ke shora uvedeným významným prioritám činí 49 % z alokace celého OP. Přínos obou operačních programů může být ve skutečnosti významně vyšší, než vyplývá z vypočítaných čísel shora uvedených, protože velice záleží na skutečném obsahu intervencí, které byly podpořeny z OP RLZ a JPD 3. Uváděná čísla je proto třeba chápat jako nejnižší, kritické odhady možného příspěvku programů ESF k naplňování záměrů SRR. Větší příspěvek JPD 3 je způsoben tím, že program je určen pouze pro Prahu a může reflektovat její specifika lépe, než OP RLZ specifika ostatních, různorodých regionů ČR.

Oba programy ESF přispívají k naplnění cílů SRR především na úrovni cílů jejich prioritních os a priorit. Mezi nejvýznamnější zamýšlené výsledky intervencí patří:

- vytváření či přispívání k vytvoření nových pracovních míst,
- zlepšení podmínek pro vytváření pracovních míst a pro zvyšování produktivity pracovní síly
- vzdělávání pracovní síly, jímž se zvýší její schopnost reagovat na požadavky zaměstnavatelů i uplatnění na trhu práce
- zlepšování podmínek či přímo zapojení osob, které mají zhoršený přístup na trh práce.

SRR se zaměřuje především na dlouhodobě nezaměstnané, čímž se odlišuje od programů ESF, které jsou zaměřeny na více problematických cílových skupin na trhu práce. Tento rozdíl je patrný i z indikátorů obou typů dokumentů. V oblasti sociální soudržnosti se SRR zaměřuje, kromě trhu práce, také na zlepšení přístupu k sociálním a zdravotním službám, což jsou pro programy ESF intervence v lepším případě okrajové, spíše však obtížně financovatelné, pro ESF musí být dominantní intervence spojeny s trhem práce a přístupem na něj. SRR také předpokládá intervence do oblasti sociální a zdravotní infrastruktury, které nelze z ESF financovat, a obecněji je jen obtížné financovat tento typ infrastruktury z jiných programů SF, resp. určitou možnost představuje SROP, avšak objem prostředků zde není významný.

Oba programy ESF přispívají k naplňování cílů SRR především na úrovni priorit a prioritních os, které jsou formulovány především rozvojově, s malým ohledem na cílené vyrovnání regionálních rozdílů. Stejně tak cíle programů ESF nejsou formulovány s ohledem na regionální rozdíly či se záměrem tyto – reálně existující – rozdíly snižovat. Proto lze shrnout, že programy ESF zdánlivě přispívají především k cíli SRR rozvoje a konkurenceschopnosti, nikoliv k cíli soudržnosti. Na druhou stranu způsob realizace především OP RLZ má významný, byť nepřímý, regionální rozměr v tom, že o jednotlivých projektech a jejich zaměření na příslušné cílové skupiny, se převážně rozhoduje na úrovni regionálních úřadů práce, což umožňuje, aby intervence reagovaly na místní a regionální potřeby a co nejpřesněji zohledňovaly potřeby místních cílových skupin. Z tohoto pohledu se jedná o program s neobyčejně významným regionálním dopadem, který velice pravděpodobně bude přispívat i ke druhému cíli SRR, totiž k cíli soudržnosti, přestože jako u sektorového operačního programu to není nikde řečeno.

Srovnáme-li indikátory programů ESF a indikátory SRR příslušné k vybraným prioritním osám a prioritám, zjistíme, že v případě OP RLZ i v případě JPD 3 se se SRR shoduje 5 indikátorů. Mnohé indikátory SRR, vztahující se k problematice lidských zdrojů a trhu práce nejsou operačními programy pokryty.

III.2.2 Regionálně zaměřené operační programy 2004-06 (SROP, RVMZ, JPD 2).

Regionálně zaměřené programy byly v letech 2004-06 financovány převážně z ERDF a z usměrňovací části EAGGF. Všechny programy, Společný regionální operační program (SROP), Jednotný programový dokument pro cíl 2 (JPD 2) a OP Rozvoj venkova multifunkční zemědělství (OP RVMZ), jsou svým charakterem průřezové – multisektorové. Proto také přispívají k mnoha prioritním osám a prioritám SRR, a navíc v nich není opatření, které by nemělo významnější vztah k nějaké prioritě SRR. Shoda mezi SRR a uvedenými operačními programy je pravděpodobně největší ze všech hodnocených OP, když z 28 priorit SRR tyto OP společně přispívají k 22 z nich, z toho ve 13 případech se jedná o vztah přímý, silný a intervence jsou obsahově téměř totožné. Zejména SROP je programem, který pokrývá nejvíce prioritních os SRR: PO 2 Ekonomika regionů, PO 3 Lidé a osídlení (s výjimkou priority P 3.2. Sídlní struktura a bydlení) a PO 4 Infrastruktura (s výjimkou energetických a spojových sítí) a PO 6 Cestovní ruch. Program JPD 2 je v podstatě obdobou

SROP pro Prahu, s tím, že je přece jen poněkud úžeji zaměřen v některých dílčích oblastech.

Příspěvek OP RVMZ je významný zejména v prioritní ose SRR PO 5 Příroda, krajina a životní prostředí a PO 8 Problémová území. Na rozdíl od SROP, který pokrývá celé území státu s výjimkou Prahy je program RVMZ soustředěn jen na venkovská území. Na jedné straně tak přispívá k vyrovnaní rozdílů město-venkov, což je jeden z implicitních cílů SRR, na straně druhé je jeho příspěvek k rozvoji regionů i k vyrovnaní regionálních disparit nevyhnutelně omezený.

Celkový odhadovaný příspěvek všech tří operačních programů k realizaci intervencí SRR činí přibližně 820,9 mil. €, z toho příspěvek SROP plných 707,6 mil. €. Z celkových alokací všech tří OP představuje jejich příspěvek k SRR cca 70%, přičemž v případě samotného SROP jeho příspěvek s SRR obnáší 97,3 %, když s výjimkou jednoho opatření lze všechna ostatní považovat za cele přispívající k realizaci SRR. SROP tak přispívá, ze všech operačních programů k SRR vůbec největším podílem a také největší absolutní částkou. Příspěvek SROP k prioritní ose SRR PO 4 Infrastruktura činí dokonce 300,8 mil. €, což je víc než intervence na dopravní infrastrukturu v OP Infrastruktura. V této souvislosti je ovšem třeba zdůraznit, že intervence do dopravní infrastruktury jsou realizovány také z Fondu soudržnosti, jehož příspěvek je samozřejmě v souhrnu větší (viz. dále).

SROP má velký význam také díky opatření 3.3 Posílení kapacity místních a regionálních orgánů při plánování a realizaci programů. Toto opatření je jedním z mála, které přispívá k prioritní ose 1 SRR, k její prioritě P 1.2 Výkonná a efektivní veřejná správa v regionech. Spolu s OP RVMZ, který částečně přispívá k prioritě SRR P 1.3 Zabezpečení zdrojů financování regionální politiky opatřením Leader+, představují oba operační programy jedny z mála intervencí mimo ESF, které jsou zaměřeny na posílení institucionálních struktur a na zlepšení jejich fungování.

Odhadovaný příspěvek JPD 2 k SRR činí cca 45,6 mil. €. Přestože jsou příspěvky tohoto programu k SRR řádově menší, jejich význam může být přesto značný. Je to proto, že je koncentrován do relativně malého území Prahy a do klíčových rozvojových sektorů/témat v Praze, jako je podpora podnikání, podpora inovací a výzkumu (druhá z oblastí je v programech 2004-06 spíše výjimkou), regenerace zanedbaných areálů a výstavba veřejné infrastruktury, dopravní obslužnost a informační technologie.

Odhadovaný příspěvek OP RVMZ k SRR činí cca 67,7 mil. € a podobně jako v případě JPD 2 se jedná o řádově menší částku než je odhadovaný příspěvek SROP. Nicméně i v tomto případě je význam toho příspěvku velký, protože je zaměřen na venkovská území, která jsou potenciálně problémová, protože ekonomicky často slabší než oblasti městské.

Všechny programy uvedené v této části jsou výslovně regionálně zaměřeny a mají velmi silný regionální rozměr a přínos k rozvoji konkrétních regionů (SROP, JPD 2) nebo specifického typu území (OP RVMZ). V tomto ohledu jsou mezi programy fondů EU 2004-06 výjimečné. Na druhou stranu jejich příspěvek je ve většině ohledů spíše rozvojový. Příspěvek ke snižování regionálních disparit byl zejména ve SROP zajištěn dvěma způsoby na úrovni implementace programu: (i) jednak zdůrazněním regionálních rozdílů ve výběrových kritériích a (ii) zapojením zástupců regionálních představitelů do procesu výběru a hodnocení projektů.

Indikátory v této části uvedených operačních programů se na úrovni programu shodují ve velké míře s indikátory SRR. Ve všech třech OP je celkem 35 indikátorů shodných nebo totožných s indikátory, které měří realizaci SRR.

III.2.3 Operační program pro rozvoj konkurenceschopnosti 2004-06.

Podpora podnikatelského prostředí v období 2004-06 byla realizována jedním operačním programem – OP Průmysl a podnikání, financovaným z ERDF. Celkový objem finanční alokace na uvedený program (bez technické pomoci) byl 330,5 mil. € z veřejných zdrojů. Všechna opatření operačního programu se vztahují k jedné nebo více prioritám SRR, operační program jako celek naplňuje téměř úplně prioritní osu 2 Ekonomika regionů, jejíž tři priority, P 2.1. Vytváření podmínek pro dynamický hospodářský rozvoj regionů, P.2.2 Zvyšování konkurenceschopnosti malého a středního podnikání a P.2.3. Podpora inovačního podnikání a výzkumu v regionech naplňuje přímo a hned několika opatřeními.

Priorita SRR 2.4. Tvorba pracovních míst sice není věcně příliš spojena s aktivitami a opatřeními OPMP, ale výsledkem většiny intervencí OPMP jsou přímo či nepřímo také nově vzniklá pracovní místa. OPMP tak k této prioritě přispívá nejvýznamněji z programů ERDF a vůbec má pro tuto prioritu velký význam.

OP také přímo naplňuje prioritu P.2 Šetrné nakládání s materiálovými a energetickými zdroji dotační podporou úspor energií ve výrobě a podporou využívání obnovitelných zdrojů energií. A konečně podporou rozvoje podnikatelské infrastruktury podporuje také prioritu 8.1. Zvýšení ekonomické výkonnosti problémových území, byť je tento přínos jen nepřímý, protože podpora je dostupná i pro jiná území.

OPPP přispívá k realizaci SRR v odhadované výši nejméně 165 mil. €, což představuje 50% alokovaných veřejných prostředků celého programu a po SROP a OPI třetí největší příspěvek z programů EU v letech 2004-06.

Nevětší část těchto prostředků, 124 mil. €, což představuje cca 38% celého OP, je směřována do oblasti vytváření podmínek pro hospodářský rozvoj a do zvyšování konkurenceschopnosti podnikatelů, a to především podporou rozvoje infrastruktury pro podnikání (včetně např. VTP) a přímou podporou podnikatelům formou úvěrů a dotací. Velmi významná je i podpora inovačního podnikání a spolupráce mezi podnikatelským a VaV sektorem, k níž OPPP přispívá cca 22 mil. €, což stále ještě představuje asi 6% z objemu celého operačního programu.

Regionální rozměr OPPP není příliš významný, přestože existuje a projevuje se zejména v diferenciaci výše podpory u některých intervencí pro různá území státu, s tím, že projekty z území se soustředěnou podporou státu mohou získat z veřejných zdrojů o několik procentních bodů vyšší podporu. Rozpětí výše podpory však nereflektuje dostatečně rozdílné problémy v různých územích a jeho skutečný dopad je – pravděpodobně – nepříliš významný.

Výsledkem intervencí OPPP, které přispívají k realizaci SRR jsou vytvářené nové podniky či růst stávajících a vznik pracovních míst, zvýšení produktivity a zvýšení cenové konkurenceschopnosti podpořených podniků, které dostali obdrželi dotaci na rozvoj firmy, a za významný lze považovat také vznik nové infrastruktury pro podnikání – vědecko-technologických parků, průmyslových zón a objektů, a to jak na zelené louce, tak brownfields. Tyto výsledky intervencí jsou také reflektovány v indikátorech SRR a v indikátorech OP.

III.2.4 Operační program Infrastruktura 2004-06.

Tento operační program byl financován z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF) a byl zaměřen do dvou oblastí – dopravní infrastruktura a životní prostředí. Celkový objem finanční alokace na program (národní a z fondů EU) činil 327,7 mil. € (bez Technické pomoci). Soulad intervencí operačního programu s požadavky a zaměřením SRR je značný. S výjimkou opatření OPI 1.4. Výstavba přístavů a infrastruktury vodních cest a opatření 2.2. Podpora kombinované dopravy se všechna ostatní opatření operačního programu vztahují zcela či velmi významně k prioritám SRR a naplňují jejich cíle a záměry.

Na druhou stranu tento program svými opatřeními naplňuje vlastně jen jednu prioritu z prioritní osy SRR č. 4. Infrastruktura, a to P 4.1 Zajištění regionální a nadregionální dopravní dostupnosti. Vztah k prioritě P 4.2 Kvalitní ... dopravní obslužnost je nepřímý a význam OPI pro tuto prioritu není velký. Priorita 4.3 Rozvoj energetických a spojových sítí a zařízení a priorita 4.4 Rozvoj informačních technologií nejsou z OP Infrastruktura pokryty. Naopak prioritní osa SRR č. 5 Příroda, krajina a životní prostředí je OPI pokryta z podstatné části, mimo prioritu P 5.3 Environmentální vzdělávání, která je však podporována z programů ESF.

Celkovou výši příspěvku OPI k výše uvedeným prioritám a prioritním osám lze odhadovat na cca 327,7 mil € (bez TP), přičemž cca 1/3 uvedené částky se vztahuje k dopravní infrastruktuře a cca 2/3 částky k infrastruktuře životního prostředí.

Mezi nejvýznamnější zamýšlené výsledky intervencí OPI, které přispívají k naplnění cílů prioritních os a priorit SRR, patří zejména výstavba či modernizace silnic I. třídy, sloužící k lepšímu spojení mezi regiony a regionálními centry, a modernizace železničních tratí, která by měla zvýšit atraktivitu železnice pro přepravu osob a zboží. V oblasti životního prostředí jsou intervence zaměřeny na zlepšování všech složek životního prostředí, dominantní objem prostředků je směřován do infrastruktury ve vodním hospodářství.

OP Infrastruktura není zaměřen na snižování regionálních rozdílů. Intervence programu mají nepřímý či zprostředkovaný vliv na rozvoj regionů tím, že vytvářejí podmínky pro rozvojové aktivity soukromých i veřejných subjektů. Regionální specifika byla zohledňována při výběru jednotlivých projektů.

Fond soudržnosti 2004-06.

Ve sféře infrastruktury byly rovněž významné intervence Fondu soudržnosti, které byly obsahově rozloženy v podstatě stejně, jako intervence OPI a v částkách významně větších. Celková výše alokace Fondu soudržnosti v letech 2004-06 činila 945,3 mil. €, tedy téměř trojnásobek alokace OPI. Jelikož příspěví Fondu soudržnosti k naplňování SRR směřovalo ke stejným prioritám SRR jako tomu bylo v případě OPI, lze říci, že investice do infrastruktury životního prostředí a infrastruktury dopravní představovaly vůbec největší příspěvek politiky HSS k realizaci SRR.

III.2.5 Prioritní osy a priority SRR, které nejsou naplňovány operačními programy 2004-06.

Přestože soulad mezi programy fondů EU pro období 2004-06 je značný, některé priority SRR a jejich cíle nejsou intervencemi operačních programů naplňovány vůbec, nebo jen v míře, která pro dosažení cílů SRR není příliš významná. Důvody pro tuto skutečnost jsou následující:

- Objem finančních alokací programů 2004-06 byl omezený, a proto některé intervence nemohly být naprogramovány a tedy ani financovány, přestože by to z programů strukturálních fondů a kohezního fondu bylo možné.
- Strategie regionálního rozvoje ČR usiluje o snížení regionálních rozdílů a rozvoj regionů, resp. o vytvoření podmínek pro hospodářský rozvoj regionů a pro vyrovnaní sociálních rozdílů mezi regiony. Proto usiluje o intervence zacílené na faktory, které se na regionálních rozdílech podílejí či které je, byť i nepřímo, způsobují. Sem patří např. faktory v oblasti bydlení či kultury, tento druh intervencí však není možné – či nebylo možné v letech 2004-06 – z fondů EU financovat.
- Některé priority jsou naplněny jen programy JPD 2 a 3, jejichž působnost je omezena na Prahu. Proto tyto priority nemají a nemohou mít význam v celkovém směřování SRR – tedy pokud se týče financování intervencí Strategie z fondů EU – jelikož v lepším případě přispívají k rozvoji pouze Prahy, v horším případě pak mohou (být i nepřímo) působit na zvyšování rozdílů mezi Prahou a ostatními regiony ČR, které jsou již tak dost značné.

Poměr či vliv shora uvedených faktorů je obtížné určit, avšak je zřejmé, že oba tyto faktory se na nesouladu mezi potřebami a zaměřením SRR a zaměřením intervencí operačních programů podílely.

Následující priority SRR nejsou přímo naplňovány intervencemi politiky HSS, nebo jsou naplňovány jen programy pro Prahu:

- P.3.2 Sídelní struktura a bydlení
- P.4.3 Rozvoj energetických a spojových sítí a zařízení v regionech
- P.7.1 Organizace a řízení kulturních aktivit
- P.7.2 Rozvoj kulturní infrastruktury a služeb
- P.7.3 Zachování a využívání kulturních památek

Priorita P.1.1 Institucionální systém podpory rozvoje regionů a jejich spolupráce je financována z programů SROP, z priority technické pomoci, a to jak na úrovni regionů (sekretariáty) tak na úrovni centrální. Dále je do jisté míry možné tvrdit, že tato priorita SRR byla financována implicitně z různých opatření technické pomoci i dalších operačních programů.

III.2.6 Operační programy přeshraniční spolupráce 2004-06 a 2007-13

Programy přeshraniční spolupráce v programovém období 2004 – 06 patřily mezi tzv. Iniciativy Společenství a v novém programovacím 2007 – 13 patří mezi programy Cíle Evropské územní spolupráce. Charakter programů a jejich zaměření je v předchozím období a v současném období velmi podobný.

Programy přeshraniční spolupráce jsou v České republice realizovány prostřednictvím pěti samostatných programů podle územního členění: česko - saský program, česko - bavorský program, česko - rakouský program, česko - slovenský program a česko - polský program. Programy přeshraniční spolupráce jsou ve svých programových prioritách a opatřeních zaměřeny především na hospodářskou spolupráci a rozvoj, cestovní ruch, dopravní infrastrukturu, ochranu přírody a životního prostředí a lidské zdroje. Věcné zaměření programů je velice široké, proto se sice mohou vztahovat ke všem prioritním osám SRR a

k většině jejich priorit, ale skutečný význam těchto programů pro naplnění cílů SRR je ve skutečnosti malý. Je to způsobeno následujícími důvody:

- Celkové alokace na všechny operační programy přeshraniční spolupráce (alokace dostupné pro ČR) jsou ve srovnání s celkovým objemem alokací pro ostatní operační programy řádově menší a proto regionální dopady intervencí, i kdyby byly úzce zaměřené, nemohou být příliš velké.
- Programy přeshraniční spolupráce jsou cíleny do příhraničních oblastí, a přestože formálně se do těchto oblastí počítá většina NUTS 2 v ČR, většina projektů se soustřeďuje v relativně úzkém příhraničním pásu.

V novém programovacím období byly navýšeny finanční prostředky pro programy přeshraniční spolupráce v rámci Evropské územní spolupráce v porovnání s programy z Iniciativ Společenství. Nadále však celkové alokace těchto programů jsou výrazně (několikanásobně) nižší než jsou finanční objemy u tematických nebo regionálních operačních programů.

Programy přeshraniční spolupráce	Alokace na Iniciativy Společenství 2004 – 06 (mil. €)	Alokace na Evropskou územní spolupráci 2007 – 13 (mil. €)
ČR - Bavorsko	8,17	55,04
ČR - Sasko	9,41	67,2
ČR - Polsko	15,78	103,68
ČR - Slovensko	8,37	56,55
ČR - Rakousko	10,45	69,12
Celkem	52,18	351,59

Cílem programů přeshraniční spolupráce je hospodářská a sociální integrace příhraničních území prostřednictvím odstraňování stávajících bariér a posilování jejich rozvojového potenciálu. Jsou však zaměřeny zejména na rozsahem mnohem menší projekty s konkrétním dopadem na dotyčnou příhraniční oblast. Při výběru projektů je kladen větší důraz na přeshraniční dopady a přeshraniční spolupráci a na prvek sbližování lidí a institucí v průběhu přípravy a následné realizace projektů. Vybírány jsou pouze takové projekty, které mohou prokázat přeshraniční dopad na obou stranách hranice.

Přeshraniční spolupráce nemá přímo za cíl snižování regionálních rozdílů v České republice, i když na druhou stranu její projekty mohou k tomu cíli nepřímo vést, protože svým zacílením na periferní regiony a jejich rozvoj přispívají ke zlepšení podmínek v těch územích, která jsou

často považována v rámci jednotlivých regionů za spíše problémová. Také regiony se soustředěnou podporou státu se často nacházejí v úzeji vymezených příhraničních oblastech. Takže snahou o sblížení území po obou stranách hranice tyto programy zároveň pomáhají podporovaným územím zlepšovat si pozici i v rámci České republiky.

IV. HODNOCENÍ SOULADU PROGRAMŮ EU Z OBDOBÍ 2007-13 A STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR NA LÉTA 2007-13

IV.1 Význam operačních programů 2007-13 pro Strategii regionálního rozvoje ČR

Strategie regionálního rozvoje a operační programy na léta 2007-13 byly zpracovávány přibližně ve stejné době, strategie regionálního rozvoje reflektuje zaměření politiky HSS ve stávajícím programovacím období. Její programy jsou považovány za jeden z velice důležitých – ne-li vůbec nejdůležitějších – nástrojů realizace SRR. Nejvýznamnější důvody, z nichž vyplývá důležitost operačních programů jako nástrojů pro realizaci SRR jsou následující:

- Fondy EU představují pro ČR v letech 2007-13 více než 4% HDP (v cenách 2004) a ve srovnání s předchozím obdobím se jejich finanční prostředky přibližně zečtyřnásobily; jedná se tedy o značné množství finančních prostředků, které mohou být na realizaci cílů SRR využity;
- Národní podíl nutný k financování programů fondů EU představuje (teoreticky) nejméně 15% v případě projektů veřejných subjektů, nicméně i tak, vzhledem k velkému objemu finančních alokací fondů EU, požadavky národního financování mohou omezit dostupnost národních prostředků pro čistě národní programy a dotace – a tedy i pro takové, které by mohly být využity pro realizaci SRR;
- Ve srovnání s obdobím 2004-06 se poněkud (v některých případech značně) rozšířilo či proměnilo zaměření intervencí fondů EU, které mohou (ale nemusí, viz dále) lépe pokrývat priority a cíle SRR.

Celkový odhadovaný příspěvek fondů EU (programů EU) ke Strategii regionálního rozvoje v letech 2007-13 lze odhadnout na přibližně 22, 4 mld. €, což představuje cca 77% alokací strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Do této částky přitom není započítán příspěvek ve výši cca 1,7 mld. CZK vypočítaný z alokace EAFRD na Program rozvoje venkova. Při použití kursu 25 Kč/€ lze odhadnout, že celkový roční příspěvek fondů EU k naplňování Strategie regionálního rozvoje v letech 2007-13 bude přibližně 80 mld. CZK¹.

Při hodnocení vztahu SRR a operačních programů starého programovacího období 2004-06 byly použity údaje o skutečně realizovaných projektech a tedy skutečných finančních výdajích, protože realizace těchto operačních programů skončila ve většině na konci roku 2008.

Pro hodnocení skutečného současného příspěvku operačních programů z nového programovacího období 2007-13 k naplňování SRR na základě již realizovaných a finančně uzavřených projektů to není možné pro analýzu použít, protože realizace některých programů je opožděna a hodnocení by tak bylo dosti neúplné.

Při hodnocení co možná nejrealističtěji zanalyzovat současný příspěvek operačních programů 2007-13 k naplňování priorit a cílů SRR byl použit údaj o množství finančních prostředků v již schválených projektových žádostech nebo stavu vyšším (realizace, proplaceno). I přesto, že nemusí být všechny schválené projekty nakonec v plném rozsahu realizovány a proplaceny v plánované výši.

Pokud se tedy podíváme na naplňování SRR nikoliv z pohledu celkové výše plánovaných finančních alokací jednotlivých operačních programů období 2007-13, jak je uvedeno výše, ale skutečnou současnou situací jednotlivých OP měřenou finančním objemem již alespoň schválených projektových žádostí je situace trochu odlišná.

IV.2 Souhrnné hodnocení souladu a provázanosti OP 2007-13 se SRR 2007-13

Podobně jako u programů 2004-06 i programy 2007-13 jsou hodnoceny souhrnně podle bodových ohodnocení a podle výše odhadovaných finančních příspěvků, jimiž přispívají k realizaci Strategie regionálního rozvoje.

V bodovém vyjádření je opět největší příspěvek programů fondů EU k prioritám Ekonomika regionů a Lidé a osídlení. Jejich značná převaha je však tentokrát dána příspěvkem ROP,

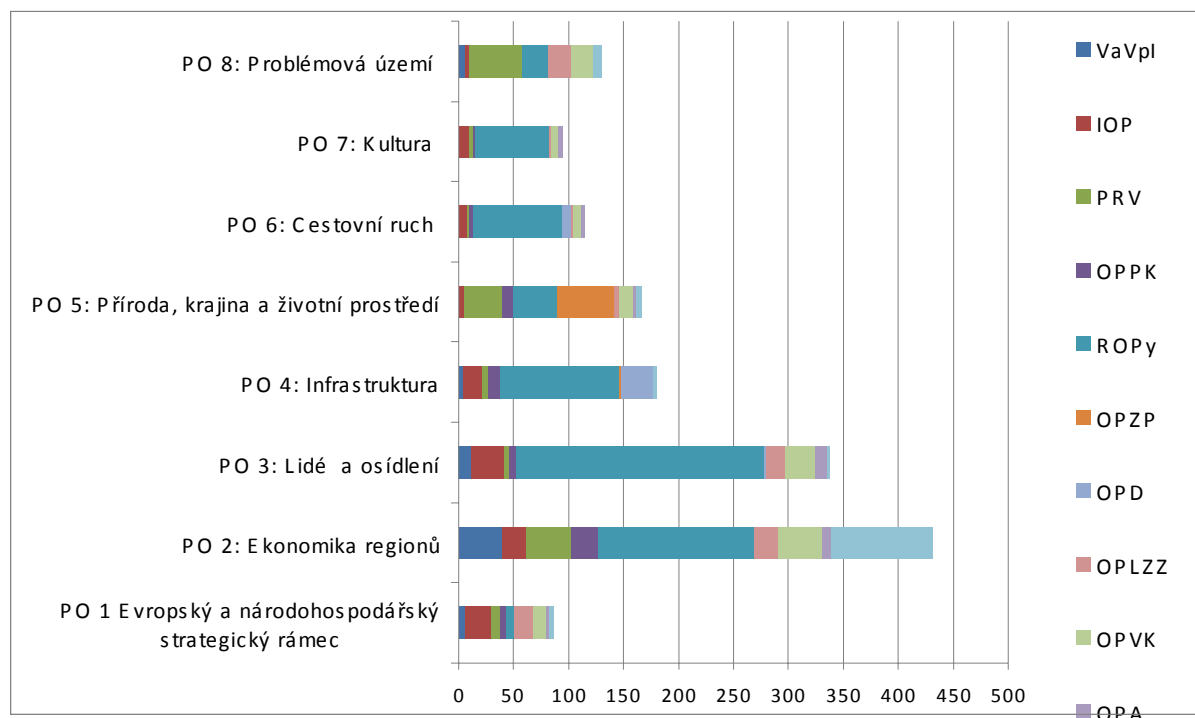
¹ Použití kursu 25 Kč/EUR je pouze ilustrativní, v současné době nelze odhadnout, jak se bude kurs koruny vyvíjet v příštích letech. Současné uvádění alokace vychází z cenové úrovně 2004, která byla použita při schvalování OP.

jejichž intervence jsou velice podobné, ale programy samy představují velké množství opatření a tedy i vztahů mezi OP a SRR. Pokud bychom omezili či vyloučili tento vliv četnosti ROP, pak by byl příspěvek operačních programů k SRR 2007-13 pravděpodobně vyrovnanější než v předcházejícím programovacím období.

Významnou změnou z pohledu zaměření a potřeb SRR a regionální politiky ČR vůbec je zvýšení důrazu intervencí operačních programů na prioritní osu PO 8 Problémová území. V tomto programovém období k této prioritní ose přispívá mnohem více opatření než v letech 2004-06 a v souhrnu také mnohem významněji, alespoň při hodnocení bodovém. Za významný je také třeba považovat nárůst shody intervencí v prioritních osách PO 7 Kultura, a PO1 Evropský národohospodářský a strategický rámec, které v předchozím období byly podporovány jen marginálně či vůbec.

Příspěvek OP k prioritní ose Příroda, krajina a ŽP je rovněž pestřejší a reflektuje daleko více intervence a potřeby SRR právě v oblasti ochrany přírody a krajiny, nejen v oblasti infrastruktury ŽP, jako tomu bylo v předcházejícím programovacím období.

Graf 4: Celkový význam OP 2007-13 pro naplnění Strategie regionálního rozvoje podle bodového hodnocení

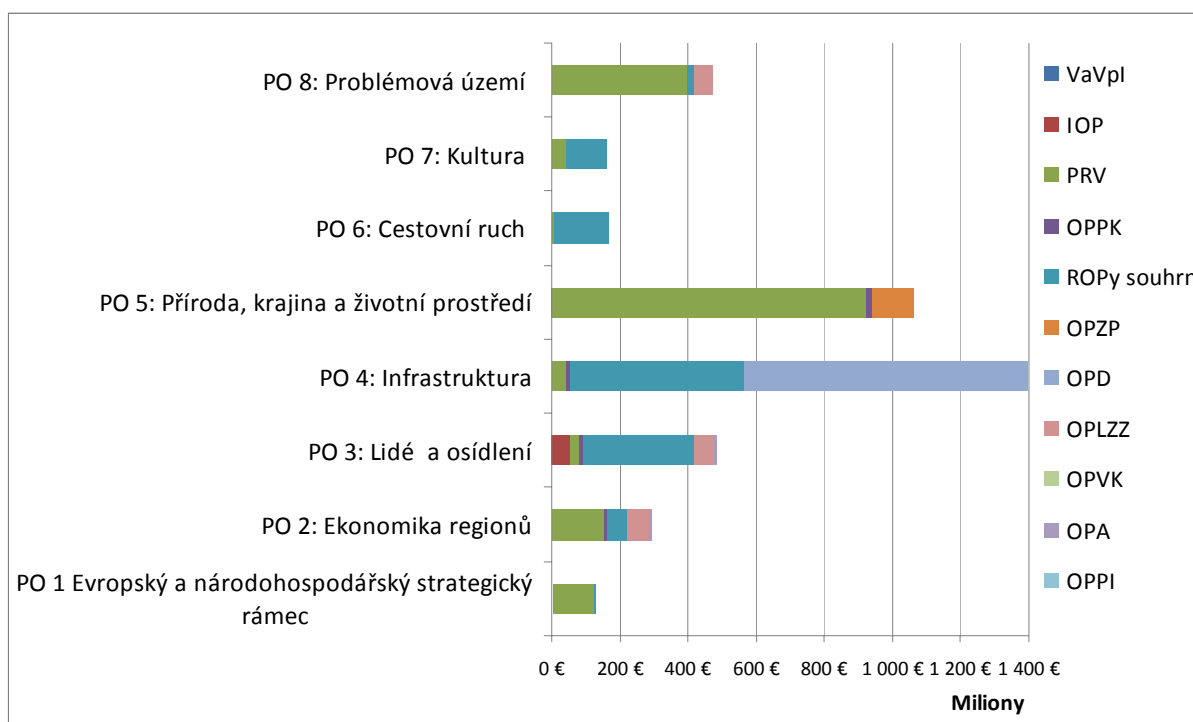
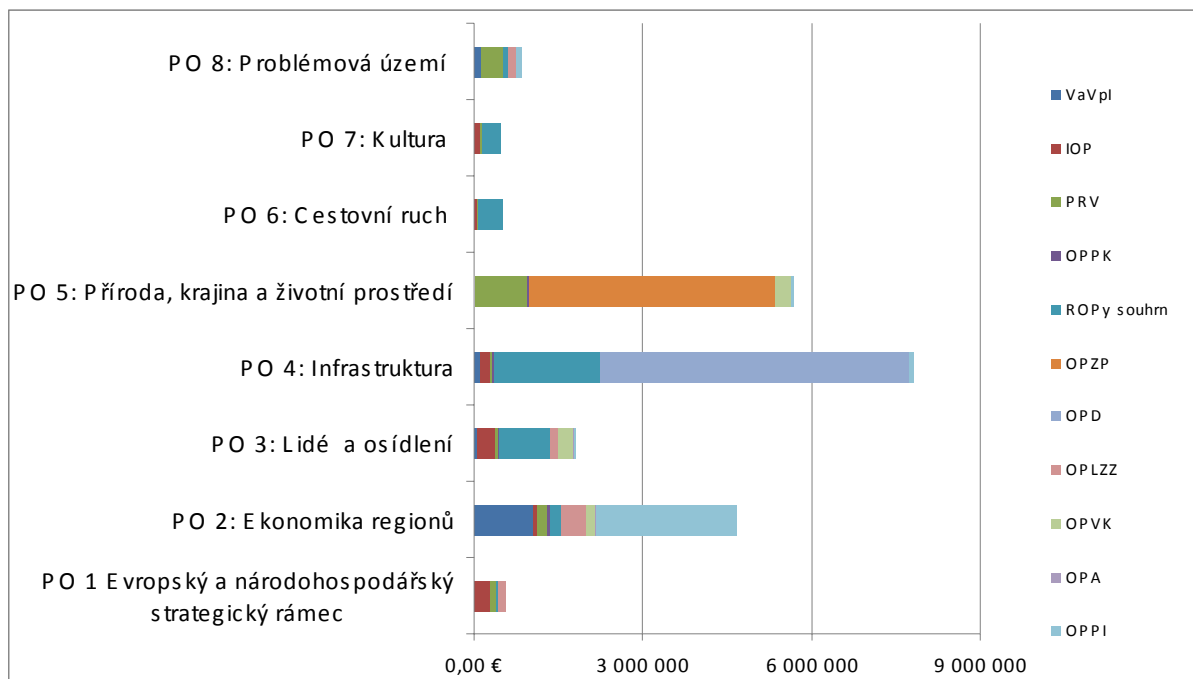

Z pohledu odhadovaných finančních příspěvků operačních programů EU k realizaci Strategie regionálního rozvoje je nejvýznamnější skutečností řádové zvýšení dostupných prostředků, které mohou být na realizaci intervencí vynaloženy. A jelikož se také zvýšil soulad mezi zaměřením intervencí OP v letech 2007-13 a potřebami SRR, je zvýšení finančního příspěvku dáno i tímto druhým faktorem. Je třeba mít ovšem na paměti, že srovnání grafu 5 a s grafem 2 (viz kap. III.2. na str. 15) je zkresleno zahrnutím Fondu soudržnosti do grafu 5, neboť v programovacím období 2007-13 je Fond soudržnosti součástí operačních programů Doprava a Životní prostředí. Po vyloučení tohoto vlivu je patrně nejvýznamnější jednotlivý (a koncentrovaný) přímý příspěvek operačních programů k rozvoji regionů představován operačními programy Podnikání a inovace a Výzkum a vývoj pro konkurenceschopnost. Z finančního hlediska významný je také příspěvek ROP k jinak spíše okrajovým prioritním osám Cestovní ruch a Kultura.

Při pohledu na již schválené projektové žádosti a výši jejich plánovaného finančního objemu v jednotlivých operačních programech a tedy jejich současný skutečný příspěvek k naplňování Strategie regionálního rozvoje v letech 2007-13, je vzhledem k různému pokroku jednotlivých operačních programů značně rozdílný od pravděpodobně plánovaného přispění jednotlivých OP podle výše schválených alokací.

Aktuálně je tedy nejvýznamnější příspěvek k naplňování cílů a priorit SRR operačními programy z finančního hlediska příspěvek Operačního programu podnikání a inovace a Regionálních operačních programů. Za Operační program podnikání a inovace nejsou v MMZ NOK podrobné údaje o tom, jak jsou na tom jednotlivé oblasti podpory, tudíž nebylo možné přesně určit finanční příspěvek k dílčím prioritám SRR. Avšak OPPI z drtivé většiny naplňuje PO 2 Ekonomika regionů, proto byl pro zjednodušení celý objem finančních prostředků v již schválených projektech zařazen do této prioritní oblasti.

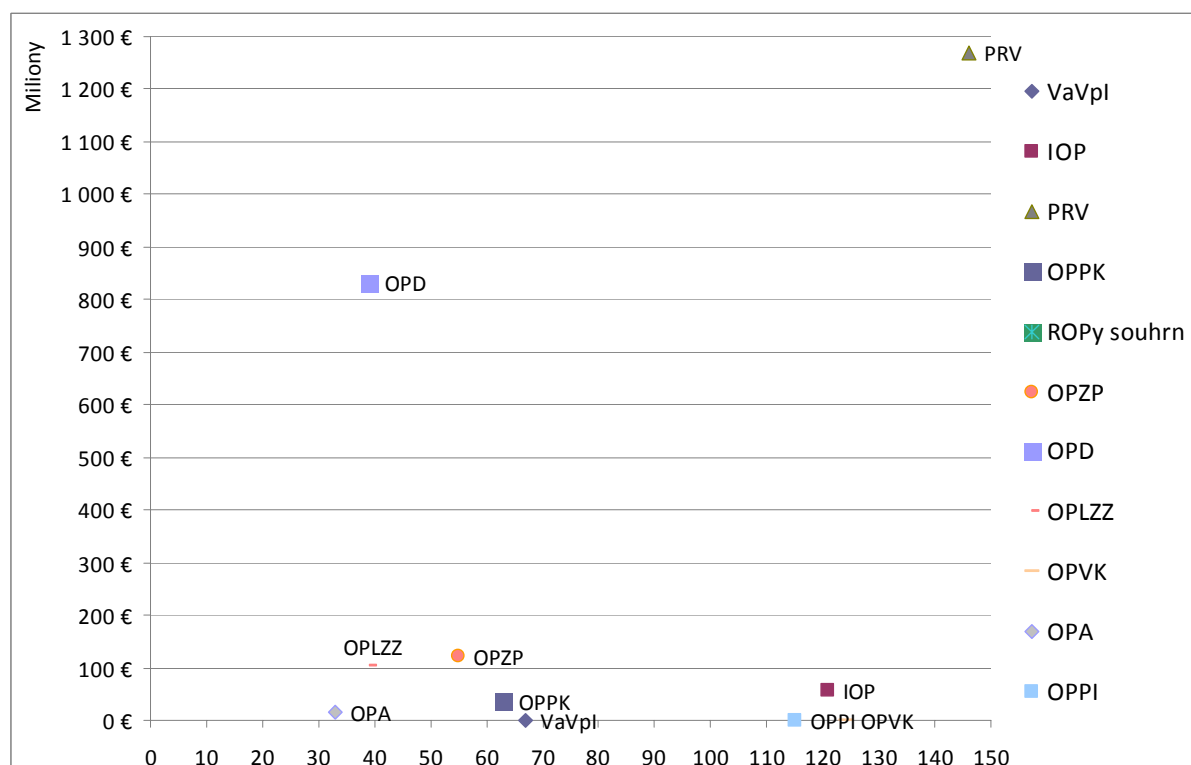
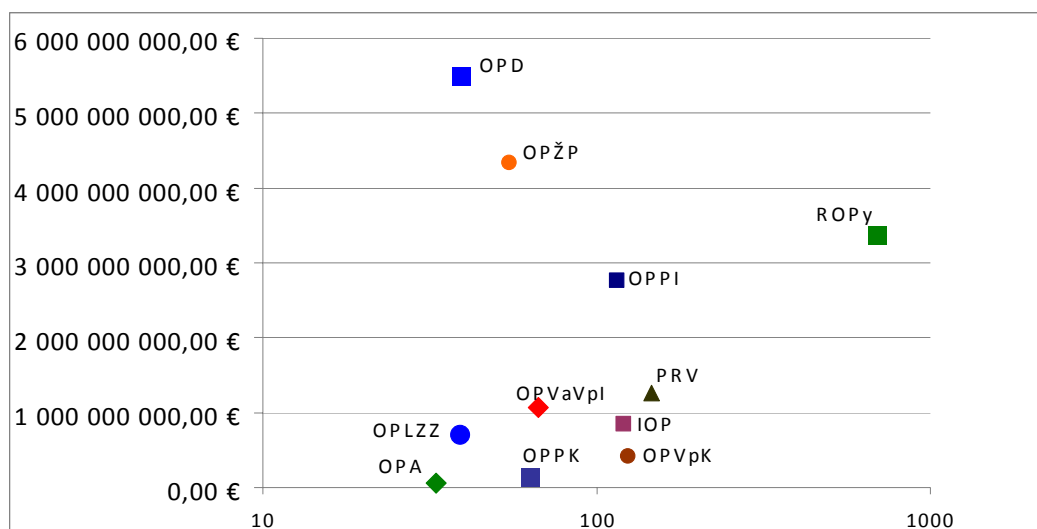
Graf 5: Celkový význam OP 2007-13 pro naplnění Strategie regionálního rozvoje podle odhadovaného finančního příspěvku

Posoudíme-li rozložení operačních programů z hlediska jejich významu pro SRR (podle bodových hodnocení) v závislosti na výši jejich finančního příspěvku k realizaci SRR, a

srovnáme-li toto rozložení v letech 2004-06 a 2007-13, zjistíme, že se, přes zvětšení počtu OP, příliš nezměnilo.

Graf 6: Celkový počet získaných bodů a celkový odhadovaný příspěvek jednotlivých OP 2007-13 k naplnění Strategie regionálního rozvoje.

IV.2.1 Operační programy ESF 2007-13.

ESF podporuje v ČR ve stávajícím programovém období 3 operační programy: OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VpK) a OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) pro Cíl Konvergence, OP Praha Adaptabilita (OPPA) pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Tyto tři programy přispívají významně k 9 prioritám SRR, přičemž s některými z nich jsou zcela v souladu, vůči některým z priorit SRR jsou zaměřeny ještě poněkud šířeji. Na druhou stranu, na rozdíl od programů v letech 2004-06, v současných programech ESF existují oblasti podpory, které přispívají k některým prioritám SRR v malé míře či nepřímo, a nelze je tedy považovat pro SRR za významné (alespoň ne bez podrobnější znalosti skutečně realizovaných intervencí/projektů). To je způsobeno tím, že v novém programovacím období se programy ESF rozšířily do dalších oblastí, dříve pokrytých jen okrajově. I přes to platí, že programy ESF v současnosti přispívají k SRR dohromady 20 oblastmi podpory (v letech 2004-06 to bylo 14 opatření), a vzhledem k navýšení prostředků a rozšíření o nové intervence je tak příspěvek OP k realizaci SRR v programovacím období 2007-13 větší než v předchozím období.

Nově jsou z ESF významně podporovány priority SRR P1.2 Institucionální systém podpory rozvoje regionů a jejich spolupráce a P1.2 Výkonná a efektivní veřejná správa v regionech. Prioritní osy SRR PO 2 Ekonomika regionů, PO 3 Lidé a osídlení a PO 8 Problémová území zůstávají podporovány, pro které jsou intervence ESF klíčové jsou podporovány i nadále v rozsahu, které je přinejmenším stejný, jako v předchozím období.

Nejvýznamnější příspěvek OP LZZ a OP VpK k prioritám SRR spočívá v podpoře konkurenceschopnosti regionů cestou lepšího vzdělávání ve školách i dále v průběhu zaměstnání, a to včetně podpory vzniku rozvoje systémů počátečního i celoživotního vzdělávání. OP VpK se dále významně zaměřuje na posílení vazeb mezi výzkumnými, vzdělávacími a podnikatelskými subjekty s cílem zvýšit přínos vzdělávání pro praxi a šířit poznatky VaV. Naproti tomu OP LZZ má veliký význam v tvorbě pracovních míst a v pomoci nezaměstnaným (či potenciálně nezaměstnaným) zvýšit si kvalifikaci, přizpůsobit se požadavkům trhu práce (zaměstnavatelů) a snáze a rychleji najít práci.

OP LZZ dále řeší i problémy sociálně vyloučených osob, včetně dlouhodobě nezaměstnaných, kteří jsou hlavní cílovou skupinou SRR. V tomto ohledu je program

zaměřen šířeji, než SRR, a proto je jeho příspěvek ke Strategii považován za částečný či dílčí – protože i když nepochybně bude pracovat s cílovou skupinou dlouhodobě nezaměstnaných, je zaměřen i na jiné a není zcela zřejmé, do jaké míry je pro tento program skupina dlouhodobě nezaměstnaných skutečně prioritní.

OP LZZ reflektuje hlavní regionální disparity a snaží se přímo přispívat k jejich řešení. Např. podpora integrace příslušníků romské komunity je soustředěna do předem vytípaných lokalit. Dalším významným příspěvkem OP LZZ k SRR je celá rozsáhlá oblast zvyšování institucionální kapacity, kvality a efektivnosti a transparentnosti institucí veřejné správy, a podobně OP VpK je zaměřen na transformaci počátečního školství. V obou případech se jedná o neobyčejně významný přínos k rozvoji regionů ČR, protože tato systémová změna může představovat zahájení nové rozvojové trajektorie regionů ČR.

OP Adaptabilita kombinuje intervence OP LZZ a OP VpK s tím, že je určen pro Prahu. Významně přispívá k naplnění 4 priorit SRR spadajících do prioritních os PO 2 Ekonomika regionů a PO 3 Lidé a osídlení. Stejně jako v případě programů pro Cíl Konvergence je zaměření OPFA širší, či poněkud jiné než je zaměření příslušných priorit SRR. Jelikož se jedná o program pro Prahu, je zde rovněž kladen větší důraz na inovace, inovační podnikání a zvyšování konkurenceschopnosti MSP, i když komponenty aktivní politiky zaměstnanosti jsou samozřejmě přítomny rovněž.

Celková alokace ESF programů 2007-13 činí 4,25 mld. € (bez technické pomoci). Celkový odhadovaný příspěvek OP LZZ a OP VpK k realizaci intervencí SRR činí přibližně 1,65 mld. € což je více než 10 x tolik než byl příspěvek ESF pro regiony Cíle 1 v letech 2004-06 a po přepočtení na průměrnou roční alokaci se stále rovná o více než 6 násobný nárůst. Zvýšení potenciálního příspěvku ESF k SRR v období 2007-13 je tedy přibližně o 50% vyšší, než průměrný vzrůst alokace fondů EU pro ČR v novém programovacím období. Podíl ESF, jímž se podílí na realizaci Strategie regionálního rozvoje v Cíli Konvergence v letech 2007-13 činí cca 40%, a i ten se zvýšil o cca 5 procentních bodů ve srovnání s roky 2004-06.

Celkový příspěvek OPFA k realizaci intervencí SRR činí přibližně 44,7 mil. €, což představuje 36 % z alokace celého OPFA. Přínos OPFA se ve srovnání s podobným programem JPD 3 z let 2004-06 zvýšil jen málo a celkový podíl příspěvku OPFA na realizaci SRR dokonce klesl přibližně na polovinu.

Současný příspěvek OP LZZ k naplňování priorit SRR je ve schválených projektech 168 mil. €, což je přibližně stejně jako byl příspěvek ESF pro regiony Cíle 1 v letech 2004-06 a není to ani 10 % alokace celého OP LZZ.

Příspěvek OPVpK k realizaci intervencí SRR není zatím žádný, program má schváleny první projekty, které jsou však v oblastech podpory, které nenaplnují priority SRR.

Celkový příspěvek OPPA k realizaci intervencí SRR činí přibližně 18,6 mil. €, což představuje 15 % z alokace celého OPPA.

Ze shora uvedeného vyplývá, že v novém období alespoň v regionech Cíle Konvergence, které představují největší a nejproblémovější část cílových území pro SRR potenciální příspěvek ESF k realizaci SRR velice významně vzrostl. Ve skutečnosti bude pravděpodobně přínos obou operačních programů ještě významně vyšší, než vyplývá z údajů uvedených výše. Skutečný přínos totiž závisí na obsahu reálně podpořených intervencí z OP LLZ, Op VpK a OPPA. Uváděná čísla je proto třeba chápat jako nejnižší, kritické odhady možného příspěvku programů ESF k naplňování záměrů SRR, které lze přesto považovat za značné.

Operační programy ESF přispívají explicitně k růstu regionů resp. k růstu HDP, postupnému růstu zaměstnanosti a na druhé straně postupnému snižování míry nezaměstnanosti, růstu vzdělanosti obyvatel, ke zvyšování konkurenceschopnosti podniků. Jejich regionální zaměření je však pouze nepřímé. Operační program nemá přímé cíle či indikátory na snížení regionálních rozdílů, pouze určitá část rozhodovacích procesů u některých opatření je decentralizována a pro realizaci jsou využiti regionální aktéři v podobě krajských úřadů, resp. úřadů práce. Decentralizace je především v oblasti sociální integrace a rovnosti příležitostí a dále v oblasti počátečního a dalšího vzdělávání na úrovni tzv. globálních grantů na regionální podporu, kdy se kraje buď podílí na výběru projektů, nebo hrají roli zprostředkujícího subjektu.

8 indikátorů OP VpK, 7 indikátorů OP LZZ a 3 indikátory OPPA se věcně vztahuje či je velice blízkých indikátorům SRR. Indikátory programů ESF se však nedají ztotožnit s indikátory SRR, protože nejsou členěny podrobně a neurčují např. množství klientů dílčích problémových skupin, nýbrž jen množství klientů problémových skupin celkem, apod.

IV.2.2 Regionálně zaměřené operační programy 2007-13 (ROP, PRV, IOP).

Mezi regionálně zaměřené programy v období 2007-13 jsou počítány především Regionální operační programy (ROP) s celkovou alokací z fondů EU (bez národních veřejných zdrojů) 4,65 mld. €, Integrovaný operační program (IOP), který je národním programem, ovšem s tím, že je zaměřen na významné regionální hráče, s celkovou alokací 1,94 mld. €, a Program rozvoje venkova (PRV) financovaný z fondu EAFRD, tedy mimo strukturální fondy, s celkovou alokací 4,55 mld. €.

Všechny tyto programy více či méně významně přispívají k naplňování všech prioritních os a priorit SRR, přičemž dohromady mají k většině priorit SRR vztah přímý a významný. A naopak, všechny oblasti podpory všech programů (až na jednu) mají vztah k nějaké prioritě SRR hodnocen alespoň 2 body a např. oblasti podpory IOP mají všechny (opět až na jednu) alespoň jeden vztah k prioritě SRR hodnocen 3 body, tedy jako přímý a velmi silný. Podobně tomu je v případě oblastí podpory ROP. Jak ROP tak IOP pak přispívají k některým prioritám SRR jako jediné významné programy – např. se jedná o priority P 1.1. Institucionální systém podpory rozvoje regionů, P 1.2. Výkonná a aktivní veřejná správa v regionech, nebo P 4.2. Zajištění kvalitní regionální, meziregionální a nadregionální dopravní obslužnosti.

Všechny programy dohromady taky představují jeden z největších přínosů k prioritní ose PO 8 Problémová území, a to ve svém souhrnu ke všem jejím třem prioritám. Program rozvoje venkova a ROP dohromady mají vůbec nejsilnější vztah k prioritě P 8.1. Zvýšení ekonomické výkonnosti problémových území. Program IOP naopak představuje zcela zásadní přínos k prioritní ose SRR PO 7 Kultura, kterou je jinak z fondů EU velice obtížné podporovat a také k prioritě SRR P 3.2. Sídelní struktura a bydlení, kde podporuje regeneraci a revitalizaci sídlišť. Programy ROP a IOP jsou zcela klíčové pro realizaci intervencí v PO 6 Cestovní ruch, v níž silně a významně společně podporují management cestovního ruchu, infrastrukturu cestovního ruchu i vytváření produktů a rozvoj služeb cestovního ruchu.

Programy ROP a PRV jsou navzájem komplementární v tom, že svoje intervence dělí podle velikostních skupin obcí tak, aby se navzájem nepřekrývaly, ale současně aby poskytovaly podobné možnosti intervencí podobným cílovým skupinám. PRV zároveň komplementárně doplňuje i tématické operační programy např. v oblasti investic do infrastruktury životního prostředí nebo do oblasti podnikání apod.

Souhrnný minimální odhadovaný finanční příspěvek všech operačních programů k realizaci SRR činí cca 6,58 mld. €, jež se dělí mezi jednotlivé OP takto: IOP cca 1,05 mld. €, ROPy celkem cca 3,82 mld. € a PRV cca 1,71 mld. €. Z pohledu vztahu mezi alokací na OP a odhadovaným minimálním příspěvkem jsou tedy nejvýznamnější ROP a IOP. Poměrný příspěvek PRV je menší, což je dáno tím, že jeho převážná část směřuje do zemědělství, které má pro regionální rozvoj (a tedy i pro cíle a priority SRR) jen omezený a nepřímý význam. Největší přínosy PRV jsou tak spatřovány především v příspěvku k ochraně přírody a kraji a k podnikání na venkově, a dále také ke specifickému řešení problémů venkova, včetně stabilizace osídlení na venkově, kde se doplňuje s intervencemi ROP.

Souhrnný finanční příspěvek všech regionálních operačních programů k realizaci SRR činí v současnosti cca 1,19 mld. €, za Integrovaný operační program je to podstatně méně cca 60 mil. €. Z tohoto pohledu jsou ROP mnohem významnějším při naplňování priorit a cílů SRR. Toto také je následkem fáze operačních programů, kde IOP je teprve na začátku a z pozice implementační struktury a struktury projektů složitější.

Regionální rozměr především ROP a PRV je zřejmý a explicitně dán přímo na úrovni operačního programu: Většina ROP deklaruje jako svůj cíl snížení regionálních disparit (postrádá však k tomu účinné nástroje), a dále ROP mají některé prioritní osy či oblasti podpory výslovně zaměřeny na určité velikostní skupiny sídel, zatímco PRV se výslovně týká venkovských sídel (různé velikosti podle druhu intervencí). Naproti tomu regionální rozměr IOP je nepřímý, i když i v tomto programu lze očekávat určitou regionální diferenciaci intervencí. Na druhou stranu je třeba zdůraznit, že žádný z programů patrně nemá schopnost zmírňovat cíleně rozdíly mezi regiony na úrovni krajů a vyšší, i když k rozvoji regionů NUTS 2 a NUTS 3 programy přispívají.

IV.2.3 Operační programy pro rozvoj konkurenceschopnosti 2007-13 (VaVpI, OPPI).

Růst konkurenceschopnosti ČR je klíčovým cílem Národního strategického referenčního rámce 2007-13 a i když je pouze jednou ze součástí rozvojového cíle Strategie regionálního rozvoje, ve skutečnosti představuje ze středně a dlouhodobého hlediska cíl klíčový. Konkurenceschopnost – tedy schopnost soukromého sektoru uspět v konkurenci evropských a globálních trhů a produkovat dostatek prostředků jak pro rozvoj sebe sama tak skrze daně

pro rozvoj celé společnosti – je podmínkou rozvoje České republiky a podmínkou konkurenceschopnosti je kvalitní a rozvíjející se soukromý sektor. Proto jsou operačních programy pro rozvoj konkurenceschopnosti jedněmi z nejdůležitějších pro realizaci cílů SRR, přestože její cíle jsou obecnější.

Konkurenceschopnost ČR je z programů EU výslovně podporována zejména dvěma operačními programy: OP Podnikání a inovace a OP Výzkum a vývoj pro inovace (a do určité míry i OP Praha konkurenceschopnost, jehož podstatná část se však zaměřuje na infrastrukturní investice). Celková alokace obou programů představuje 5,3 mld. €, což činí přibližně 20% z celkové alokace na programy fondů EU v ČR. Ve srovnání s programem OPPI z let 2004-06 činí nárůst prostředků v přepočtu na roční alokace téměř sedminásobek, a roční dostupná alokace obou programů zahrnující příspěvek ERDF i národní veřejné zdroje dosahuje výše 757 mil. €.

Obsahové zaměření obou programů pokrývá podobné priority SRR jako program OPPI v letech 2004-06, ale značně se rozšířilo zejména ve směru podpory inovací a vědy a výzkumu (VaV) a soulad obou typů programových dokumentů se neobyčejně zvýšil. Oba operační programy plně pokrývají tři priority z prioritní osy PO 2 Ekonomika regionů a k prioritě P 2.4. Tvorba pracovních míst přispívají nepřímo a pouze částí svých opatření, nicméně v případě OPPI může i tento příspěvek být významný. OPPI naplňuje první tři priority prioritní osy SRR PO 2 Ekonomika regionů téměř všemi svými oblastmi podpory a v tomto případě se tak jedná patrně o vůbec největší shodu mezi operačním programem SRR.

Význam programu VaVpl je zejména v tom, že realizuje podporu VaV investicemi do Center excellence a regionálních VaV center, včetně podpory výzkumu v těchto centrech, čímž v obou případech dokonce o něco překračuje záměry SRR. Pro záměry SRR je pak velice důležité propojení VaV s průmyslem, které je v obou OP komplementárně podporováno různými nástroji. OPPI navíc podporuje také důležitou prioritu SRR P 4.3. Rozvoj energetických a spojových sítí a zařízení v regionech, a jako jeden z mála i prioritu P 8.1. Zvýšení ekonomické výkonnosti problémových území (viz dále).

Odhadovaný finanční OPPI k realizaci SRR činí cca 2,77 mld. €, což představuje přibližně 94% alokace celého operačního programu, a OP VaVpl přispívá k realizaci SRR částkou přibližně 1,33 mld. €, což je asi 57% alokace programu. Nižší příspěvek OP VaVpl je

odhadován především proto, že významné prostředky programu jsou alokovány na výstavbu a modernizaci zařízení VŠ, které, jakkoliv významné, důležité a pro konkurenceschopnost ČR neopominutelné, mají vztah k prioritám SRR přece jen nepřímý a částečný. Nicméně i tyto intervence jsou hodnoceny dvěma body, a tedy jako důležité. Příspěvek programu OPPI ke zvýšení ekonomické výkonnosti problémových území – území se soustředěnou podporou státu, je odhadován na téměř 100 mil. €, což představuje jeden z největších příspěvků mezi OP na roky 2007-13 jeden z vůbec nejvyšších příspěvků do této prioritní osy, navíc obsahově přímo směřovaný na podporu/růst konkurenceschopnosti podniků.

Finanční příspěvek OPPI k realizaci SRR činí cca 862 mil. €, a patří společně s ROP mezi nejvíce rozeběhnuté programy a také nejvíce naplňující priority a cíle SRR. Naproti tomu OP VaVpl nepřispívá k realizaci SRR žádnou částkou, v tomto programu nebyl ještě schválen žádný projektový záměr.

Ani jeden z programů nemá za explicitní cíl snížení regionálních disparit, nicméně oba k němu mohou svými intervencemi přispět. Regionální rozměr OPPI se ve srovnání s programem OPPI 2004-06 významně zvýšil, takže některé jeho komponenty (realizační programy, např. program Rozvoj či Záruka) je možné považovat za výslovně regionálně zaměřené programy a mnohé další za programy respektující regionální rozměr:

- Program Rozvoj – jako jediná celistvá intervence na národní úrovni vůbec – je realizován pouze v územích se soustředěnou podporou státu.
- Program Záruka poskytuje v regionech se soustředěnou podporou státu možnost, čerpat spolu se zárukou za úvěr také dotaci na projekt, což v jiných regionech možné není.
- Již v minulém období existující diferenciace podpory mezi projekty realizovanými v regionech se soustředěnou podporou státu a ostatními ještě dále vzrostla a v současnosti se pohybuje až v úrovni 10 procentních bodů.
- V programu existují systémy bodových hodnocení, které různě preferují projekty z problémových území.

Je ovšem třeba zdůraznit, že shora popsané regionální preference nejsou obvykle nastaveny na úrovni programové, ale na úrovni implementačních mechanismů. Navíc v tomto programu více než v jakémkoliv jiném s výjimkou OP VaVpl dochází k regionálnímu zaměření/selekcí také nechtěně a nepřímo, protože je z velké části určen soukromým

subjektům s větším rozvojovým potenciálem (podpora inovací, VaV ve firmách apod.), kterých je přirozeně více v regionech rozvinutějších a úspěšnějších². Čili je dobře možné – a např. v případě OPPP tomu tak často bylo, že finanční prostředky, přes reálně existující alespoň částečnou formální preferenci problémových regionů, se nakonec soustředí na projekty v územích růstových a úspěšnějších, protože z nich bude více a úspěšnějších žadatelů.

Naproti tomu OP VaVpl nemá explicitní regionální rozměr, jeho intervence budou směřovat v každém případě z větší části do metropolitních center, a nelze dopředu předpovědět, zdali budou úspěšnější centra problémových regionů (např. Ústí nad Labem, Ostrava) nebo projekty z center regionů spíše rozvojových (Brno, Střední Čechy, Hradec Králové). Přestože regionální dopady na růst konkurenceschopnosti mohou být nakonec u tohoto programu významné, jeho program nemá regionální cíle, a resp. je zaměřen na rozvoj regionů tím, že podporuje regionální centra VaV, avšak nepreferuje určité regiony. Z programu přesto vyplývá, že regionální centra VaV jsou významnou součástí podpory konkurenceschopnosti v zaostávajících regionech a že je žádoucí podpořit v nich tento druh projektů.

IV.2.4 Infrastrukturní Operační programy 2007-13 – Doprava a Životní prostředí, Praha Konkurenceschopnost.

Operační program Infrastruktura z let 2004-06 byl pro nové programové období nahrazen dvěma operačními programy – Doprava (OP D) a Životní prostředí (OP ŽP). Oba programy se ve srovnání s původním rozšířily věcně i finančně. OP ŽP nyní pokrývá celou PO 5 Příroda, krajina a životní prostředí, a OP D se rozšířil svůj záběr v PO 4 Infrastruktura z priority P 4.1 Dopravní dostupnost na P 4.2. Dopravní obslužnost. To znamená, že ze dvou významných infrastrukturních prioritních os SRR nejsou pokryty priority P4.3 Rozvoj energetických a spojových sítí a zařízení v regionech a P4.4 Rozvoj informačních technologií v regionech, ostatní jsou realizovány jednou či více oblastmi podpory OP ŽP nebo OP D.

Třetím programem, který je zařazen mezi infrastrukturní kvůli skladbě svých intervencí, je OP Praha Konkurenceschopnost, s celkovou alokací 268,6 mil. € a zaměřením cca ze dvou třetin na infrastrukturní investice mezi nimiž dominuje podpora dopravní dostupnosti a obslužnosti, a cca z jedné třetiny na inovace a podnikání, mezi nimiž dominuje rozvoj

² Tato skutečnost je empiricky doložena několika průzkumy společnosti Berman Group, realizovanými v rámci jiných projektů.

inovačního prostředí a partnerství mezi VaV a praxí. Celkový finanční příspěvek OP PK k realizaci SRR je odhadován na cca 196,5 mil. €, avšak ve srovnání s příspěvkem operačních programů Cíle Konvergence, které jsou v řádu miliard € se jedná o příspěvek pro SRR nepříliš významný.

V obou velkých infrastrukturních programech je několik oblastí podpory, jejichž přínos pro SRR je omezený. Z oblastí podpory OP D nepřispívají k naplňování SRR pouze ty, které se týkají říční dopravy, která v SRR není zahrnuta, což nepřekvapuje, neboť vzhledem k rozsahu splavné říční sítě a k jejímu využití je význam říční dopravy v ČR pro rozvoj regionů nevelký. V OP ŽP jsou za oblasti podpory, které nejsou pro realizaci SRR příliš významné, nebo jsou s cíli a intervencemi SRR spojeny jen nepřímo, považovány oblasti podpory týkající se území NATURA 2000, Regenerace urbanizované krajiny a Prevence sesuvů a skalních řícení. Ostatní oblasti podpory OPŽP (kromě jednoho) přispívají zcela nebo velice významně k jedné ze tří environmentálních priorit SRR. V případě obou operačních programů lze tvrdit, že jejich význam pro naplnění cílů SRR je značný a že všechna jejich oblastí podpory, které se týkají regionálního rozvoje, přispívá i k naplňování SRR. Naopak ty oblasti podpory, které se k SRR vztahují jen okrajově či vůbec ne, nemají pro rozvoj regionů podstatný význam.

Rovněž finanční nárůst infrastrukturních operačních programů proti programovému období 2004-06 byl značný – na cca 12,3 mld. € alokace na roky 2007-13, což je alokace zahrnující národní zdroje a zdroje EU, a ze zdrojů EU jak zdroje ERDF tak i Fondu soudržnosti. Oba programy tak dosahují téměř 50% celkových alokací fondů EU pro Českou republiku. Alokace pro oblast dopravy a životního prostředí vzrostla v novém programovém období téměř desetinásobně, v přepočtu na průměrné roční alokace byl nárůst o něco více než čtyřnásobný a v podstatě odpovídal průměrnému nárůstu alokací fondů EU pro ČR na nové programovací období.

Oba programy na infrastrukturu znamenají velké alokované finanční prostředky, jedná se o dva největší programy. OP Doprava naplňuje v současné době SRR celkovou částkou 832 mil. €, což je zatím příspěvek menší protože celková alokace přispívající k naplnění SRR je přes 5 mld. €.

U OP Životní prostředí je to zatím 123 mil. €, z celkových téměř 4,5 mld. €. Oba programy výranou většinou přes 90 % celkové alokace mají svým zaměřením a oblastmi intervence přímou vazbu na priority SRR.

OP Doprava přispívá ke Strategii především podporou modernizace a výstavby hlavních národních dopravních koridorů. Především se jedná o železniční tratě na ose Praha – Tábor – České Budějovice a Praha – Plzeň – Domažlice. Z dálničních úseků potom úseky dálnic a rychlostních silnic např. D11 (R11) Hradec Králové – Trutnov, D3 Praha – Nová Hospoda, D1 Kroměříž – Lipník n.B. nebo R 48 Bělotín – Frýdek Místek. Určitým nedostatkem v přispění OP D k cílům SRR může být skutečnost, že nově vystavěné úseky dopravních cest nebudou představovat nové ucelené trasy spojující krajská města či jinak vytvářející ucelené napojení nových regionů (např. na významné trhy apod.), nýbrž budou jen dalšími dílčími úseky koridorů. Pokud tomu tak bude, pak je pravděpodobné, že dopad těchto dopravních investic na rozvoj dotčených regionů bude ve skutečnosti malý.

OP ŽP směřuje největší investice do snížení znečištění vod, zlepšení jakosti pitné vody, zkvalitnění nakládání s odpady a zlepšení kvality ovzduší. Přestože se jedná o intervence, které se téměř zcela shodují se zaměřením SRR, jejich dopad na skutečný rozvoj regionů bude opravdu významný jen pokud bude jejich výsledkem zvýšení konkurenceschopnosti soukromého sektoru – např. omezení nákladů při snižování emisí díky moderním technologiím – nebo výrazné zlepšení životních podmínek v dané oblasti – např. při investicích do snižování znečištění odpadních vod. Investice do životního prostředí budou pro rozvoj regionů významné jen tehdy, budou-li jejich efekty nejen environmentální, ale také ekonomické.

Celkovou výši finančního příspěvku OP Doprava k naplnění cílů SRR lze odhadovat na cca 5,49 mld. € (pouze příspěvek fondů EU, bez národních zdrojů) a OP ŽP na cca 4,37 mld. €, dohromady tedy jde o cca 8,86 mld. € z fondů EU. OP ŽP tedy přispívá k naplnění priorit a cílů SRR cca 91% a OP podobně přispívá k SRR cca 96% všech zdrojů fondů EU, které jsou v alokacích potenciálně k dispozici.

Přes zdánlivě velice významný přínos obou programů k naplnění cílů SRR je důležité zdůraznit, že jejich regionální rozměr – regionální zacílení – je velice omezené, a to z následujících důvodů:

- Oba programy mají plošný charakter, a přestože jejich cílem je zlepšení napojení regionálních center na síť rychlostních komunikací a železničních koridorů, ve skutečnosti tento cíl závisí na tom, zdali budou realizovány projekty, budující ucelené úseky komunikací, které na konci období 2007-13 (tedy do r. 2005 nejpozději)

dokončí napojení vybraných regionálních center nebo dokončí např. druhé dálniční spojení ve směru západ-východ přes Hradec Králové, apod.

- Investice do infrastruktury – ať už ŽP nebo dopravní – samy o sobě nemají přímý rozvojový efekt v regionech, jsou pouze podmínkou nutnou pro rozvoj regionů, ale samy jej obvykle negenerují. Proto jejich příspěvek k cíli hlavnímu SRR „růst regionů“ je pouze nepřímý, i když je významný, protože naopak nedokončené či nekvalitní dopravní napojení či nedostatečná infrastruktura v oblasti ŽP často představují významnou bariéru rozvoje regionů.
- Podobně i druhý hlavní cíl SRR – snížení regionálních disparit – je ovlivňován infrastrukturními operačními programy jen nepřímo, a to proto, že intervence obou OP k regionálním rozdílům v podstatě nepřihlížejí, resp. přinejmenším nedeklarují, že by k nim přihlížely.

V případě obou operačních programů existuje 5 indikátorů shodných s indikátory SRR. Tyto indikátory přitom měří klíčové intervence obou operačních programů. Tato shoda jen dále zdůrazňuje soulad mezi oběma operačními programy a Strategií regionálního rozvoje.

IV.2.5 Prioritní osy, priority a cíle SRR které nejsou naplňovány operačními programy 2007-13.

Na rozdíl od programů fondů EU z let 2004-06, které nepokrývají všechny priority a prioritní osy SRR, programy na roky 2007-13 přispívají k úplně všem prioritám a prioritním osám SRR. V případě většiny priorit SRR existují oblasti podpory, které přispívají k naplnění příslušné priority přímo a významně, kdy vztah „oblast podpory OP -> priorita SRR“ je hodnocen 3 body.

Jen v případě 5 priorit – jedná se o prioritní osu 7 Kultura s výjimkou P 7.3. Zachování a využívání kulturních památek, a prioritní osu 8 Problémová území s výjimkou P 8.1 Zvýšení ekonomické výkonnosti problémových území) – je vztah hodnocen jako méně významný (hodnocen 2 body), ovšem i v těchto případech skoro vždy přispívá k naplňování priority SRR více oblastí podpory operačních programů, a tak přes určitou menší významnost tohoto vztahu lze považovat příspěvek OP za přinejmenším dostačující.

Přes značný soulad mezi programy EU a Strategií regionálního rozvoje však existují určité pochybnosti, zdali a do jaké míry je či může být SRR naplňována intervencemi operačních programů ve své úplnosti. Bližší vysvětlení je poskytnuto v závěru této zprávy v následující kapitole.

V. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ.

Cílem této etapy prací na hodnocení plnění cílů SRR je především posoudit a prověřit v detailnějším členění než dříve soulad mezi programy kohezní politiky EU v ČR a Strategií regionálního rozvoje. Smyslem této práce však není samotné posouzení vztahu či souladu obou druhů dokumentů, ale vytvoření základny pro hodnocení příspěvku/dopadů programů EU z let 2004-06 k cílům a prioritním osám SRR, a v případě programů na léta 2007-13 pak připravit východisko pro posouzení jejich průběžného/potenciálního přispívání k naplňování SRR na základě toho, jaké intervence jsou v jednotlivých programech fondů EU schvalovány.

Z uvedeného vyplývá, že závěry a zejména doporučení bude možné činit až po dokončení dalších etap prací. Jelikož vztah mezi programy fondů EU a SRR je již dán, lze jej pouze zhodnotit, komentovat a popsat, a následně jej použít pro hodnocení příspěvků dílčích realizovaných intervencí programů EU k Prioritním osám SRR. Principiálně jej však nelze změnit, či pokud ano, pak jen v omezeném rozsahu, resp. za velice specifických okolností, které jsou uvedeny v č. 33 Všeobecného nařízení. Nesoulad mezi SRR a cíli programů EU však podle názoru zpracovatelů hodnocení nespadá mezi okolnosti v příslušném článku uvedené.

Následující závěry jsou proto převážně shrnutím hlavních poznatků, doporučení hodnotitelů budou zpracována až na závěr třetí etapy prací a budou kombinovat výstupy této etapy a etapy analytické.

V.1 Hlavní závěry posouzení vztahu mezi programy fondů EU a SRR:

- Věcný a obsahový soulad operačních programů 2007-13 je tedy značný, s jistým zjednodušením by šlo říci, že operační programy samy o sobě by měly stačit k realizaci prioritních os a priorit Strategie regionálního rozvoje.
- Přesto tuto značnou shodu lze najít ojedinělé případy dílčích aktivit SRR, které nejsou OP dostatečně nebo vůbec pokrývány, jako je např. podpora komplexní péče o seniory včetně péče hospicové nebo povzbuzování přílivu zahraničního kapitálu do regionů ČR. V případě některých aktivit či opatření SRR (tedy na nejnižší úrovni SRR) není jisté, zdali je programy fondů EU pokrývají v dostatečné míře, přestože formální shoda nepochybně existuje
- V programovém období 2007-13 došlo k významnému posílení věcného souladu mezi oblastmi podpory OP a potřebami SRR, a to jednak rozšířením a zpřesněním vymezení intervencí OP (nebo SRR?) tak, že se v obou typech programových dokumentů více shodují, jednak rozšířením intervencí OP i na prioritní osy a priority které v předchozím programovacím období byly zahrnuty jen okrajově nebo vůbec (Kultura, Bydlení, posílení příspěvku k Problémovým územím).
- V programovém období 2007-13 došlo také k velice významnému nárůstu objemu dostupných finančních prostředků fondů EU, které je možné asociovat a použít na intervence, potřebné k realizaci cílů jednotlivých priorit a prioritních os SRR.

Přes obecně velice pozitivní hodnocení souladu a návaznosti programů fondů EU se Strategií regionálního rozvoje a jejími dílčími částmi existují také určité výhrady či pochybnosti. Jádrem možných nedostatků v souladu mezi OP a SRR je otázka, do jaké míry se formální soulad na úrovni programových dokumentů také projeví v realizační praxi. Je tomu tak z několika důvodů:

- Priority SRR či opatření SRR jsou v některých případech vymezeny dosti široce či obecně, takže přes věcnou shodu mezi SRR a programy EU není zřejmé, a zatím není možné ani dovodit, zdali se budou jednotlivé intervence operačních programů realizovat v takové šíři a mít takový charakter, aby opravdu uskutečňovaly záměry a cíle SRR v jejich celém/programovaném rozsahu.
- K tomu dále přistupuje i skutečnost, že také oblasti podpory a aktivit OP jsou programovány ve značně širší a zatím není možné říci, či odhadnout, zdali se budou v širší, v níž jsou programovány, také realizovat. Není tedy jisté, že se všechny popsané a naprogramované aktivity také reálně uskuteční.

- S tím souvisí také skutečnost, že přestože ve většině případů je vztah zkoumaný ve velkém detailu na úrovni „opatření OP -> priorita SRR“ přímý a významný, přesto nemusí být (a pravděpodobně ani nemůže být) k dispozici dostatek prostředků na to, aby se intervencemi docílilo zásadní změny situace či vyřešení problémů, jejichž řešení mají jednotlivé priority SRR za cíl, právě proto, že jsou definovány velice široce.
- Všechny intervence programů fondů EU jsou koncipovány jako rozvojové – tedy s cílem zajistit růst regionů a jejich ekonomik a zajistit zlepšování sociální situace. Na druhou stranu operační programy až na výjimky neobsahují nástroje, kritéria a cíle, které by byly jednoznačně, výslovně a cíleně zaměřeny na snižování regionálních disparit. Čili jeden z hlavních strategických cílů Strategie regionálního rozvoje je naplňován pouze implicitně.

Přes všechny shora uvedené výhrady je přínos operačních programů EU a finančních prostředků dostupných z fondů EU pro realizaci Strategie regionálního rozvoje zcela zásadní, a bez tohoto příspěvku by záměry a cíle SRR bylo možné realizovat jen velice obtížně. Závěrem je třeba zdůraznit, že soulad mezi operačními programy a SRR je vlastně překvapivě velký, větší, než by se vzhledem ke komplexitě a rozsáhlosti obou typů programových dokumentů dalo očekávat. Aby se tento soulad programových dokumentů také reálně projevil při rozvoji území a snižování regionálních rozdílů, je nezbytné, aby se formální soulad programovacích dokumentů přenesl a projevil v implementační praxi řídicích orgánů operačních programů, v hodnocení průběhu a výsledků intervencí operačních programů, při monitorování apod.